

† ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΣΤ' ΤΟΜΟΥ ΤΩΝ «ΘΡΑΚΙΚΩΝ»

ΤΥΠΟΙΣ: Ι. Α. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑΣ
ΟΔΟΣ ΑΓΗΣΙΑΔΟΥ 23Α • 23
ΑΘΗΝΑΙ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Α') Ο ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Περὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας Καλλινίκου τοῦ Ναξίου ἐγράφησαν σύντομα βιογραφικὰ σημειώματα ὑπὸ τῶν ἡμετέρων λογίων ¹⁾ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γνωστῶν πηγῶν. Συμπληρωματικὰ θετικὰς καὶ ἀσφαλεῖς περὶ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ δράσεως καὶ τοῦ ἀρχιεῖον τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου ²⁾ τὸ περιωθθὲν εἰς τὸν Λατίνιστον ἀριθμ. M 100 ἐν ᾧ κεῖνται 16 ἐπιστολαὶ τοῦ Καλλινίκου πολὺν χρόνον ἐκκλησιαστικὴν καὶ πολιτικὴν ἐκείνης καὶ ἐκείνης ἐποχῆς τοῦ Καλλινίκου τοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας ἐπὶ τῆς πρώτης ἡμιαιωνίου τοῦ Δ' (1416—26).

Αἱ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τούτῳ τοῦ Ἡρακλείας ἀντακόσαι ἐπιστολαὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 13' αἰῶνος μέχρι τῶν χρόνων τοῦ 14' διήκουσαι καὶ ἐκ τῶν χειρῶν πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, ἡγεμόνων, ἑπισκόπων, δασκάλων καὶ λογάδων τοῦ ἔθνους ἐξεληθοῦσι ἀποτελοῦσιν ἱστορικὴν πηγὴν περισπούδαστον, ἀντικαθιστῶσαι ἐν μέρει τὸ ἀπὸ τοῦ 1702—1739 καταστραφέν πατριαρχικὸν ἀρχεῖον ὑπὸ τῶν πυρκαϊῶν καὶ συμπληροῦσαι πολλὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κενά.

1) Ἰδ. Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου, Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐκ τοῦ κλήρου ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διαπρεψάντων, ἐν ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν (1860) I σ. 2128 καὶ ἐν βιογραφίᾳ τῶν συγγραφῶν ἐλασσόνων (1866) σ. 152—153. Π. Ζελλέντη, Καλλνίκος ὁ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως Ἡρακλείας, ἐν «Γρηγορίῳ Παλαμῷ» Δ' σ. 732—733. Δημητρίου Προκοπίου, Περὶ λογίων Γραικῶν, παρὰ Κ. Σάθα. Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Γ' σ. 497. Σ. Ἰωσηφίδου, Καλλνίκος ὁ Νάξιος, ἐν «Γρηγορίῳ Παλαμῷ» Β' σ. 554. Μ. Γεδεών, Χρονικὰ Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας σ. 136. Ζαβίρα, Νέα Ἑλλάς σ. 410. Ἀθ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σ. 321.

2) Ἰδ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Νεόφυτος ὁ Μαυρομάτης Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου καὶ τὸ ἀρχεῖον αὐτοῦ, ἐν «Ρωμανῷ τῷ Μελωδῷ» Α' σ. 161—249.

Ὁ Ἡρακλείας Καλλίνικος ἐγεννήθη περὶ τὰ μέσα τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος ἐν Νάξῳ. Ἄν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ διήκουσε τὰ πρῶτα γράμματα, τοῦτο δὲν φαίνεται πιθανόν, διότι μόλις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18' αἰῶνος γνωρίζεται ἡ ὑπαρξίς σχολῆς ἐν χωρίῳ τινι τῆς Νάξου, ἐν Σαγκρί περὶ τὸ 1818¹⁾. Γνωρίζομεν ὅμως ἀσφαλῶς ὅτι νεαρὸς ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμαθήτευσε παρὰ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μαυροκορδάτῳ²⁾, καὶ ὅτι ἐγένετο ὑστερον διδάσκαλος ἐν τῇ Πατριαρχικῇ ἀκαδημίᾳ³⁾ ἐπὶ τῆς σχολαρχίας Ἰακώβου τοῦ Ἀργείου. Ἡ σχολὴ αὕτη ἐνεκα τῆς μαστιζούσης τότε ἁπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν πανώλους ἐπὶ τετράμηνον ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1705 ἐκλείσθη, ὁ δὲ Καλλίνικος κατέφυγεν τότε εἰς Θεραπεία ὅπου προσεβλήθη ὑπὸ ὀφθαλμικῆς νόσου πάσχων ἐπὶ δέμητον. Εἰς τὰ θλιβερά ταῦτα προσετέθη καὶ ἡ ἀπώλεια ἐκ τῆς πανώλους δύο αὐτοῦ ἀνεψιῶν, αὐτὸς δὲ ἵνα μὴ προσβληθῇ ἐκ τῆς θανατηφόρου νόσου περιεφέρετο μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμενόντων συγγενῶν του ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἐπανῆλθε μετὰ τὸ πάσχα τοῦ 1706 ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ συντετριμμένος ἐκ τῆς πληξάσης αὐτὸν οἰκογενειακῆς συμφορᾶς. Τὰ τοιαῦτα πλήγματα καὶ ἄλλοι ἴσως λόγοι ἐξηνάγκασαν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ τῆς σχολῆς κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1706 ὡς γράφει ἐν τῇ 2^α αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀρτίς ἐπιστολῇ. «Τὸ σχολεῖον ἀπὸ τῆς ἁγίας Γεωργίου τοῦ πατριάρχου μετὰ τὰ αἶτια πολλὰ εὐρισκόμεθα πάλιν εἰς τὸν ἀρχόντου». Παρὰ τῷ φίλῳ καὶ συμπολίτῃ λοιπὸν αὐτοῦ ἀρχόντῳ Κωνσταντίνῳ Βεντούρᾳ διέμεινε παραιτηθεὶς ἐκ τῶν διδασκαλικῶν καθηκόντων. Ἡ πληροφορία τοῦ Δημητρίου Προκοπίου, ὅτι ὁ Καλλίνικος «ἐσχολάσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὶν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν προβιβασθῆναι ἀξίωμα»⁴⁾ οὐδυσμύθεν ἄλλοθεν ἐπιβεβαιούται. Ἰσως ἐν ἄλλῃ τινι σχολῇ τῆς πρωτεύουσας διότι ἡ σχολαρχία τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀργείου ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἀκαδημίᾳ παρατείνεται ἀπὸ τοῦ 1707 μέχρι τοῦ 1720 ἢ 1721 κατὰ τὸν Παράνικα⁵⁾. Ἐπομένως παραιτηθεὶς τῷ 1706 ὁ Καλλίνικος ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὡς βοηθοῦ διδασκάλου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καταλάβῃ τὴν σχολαρχίαν τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ὁ πολὺς Ἰακώβος. Εἰκόζω λοιπὸν ὅτι ἅπαξ παραιτηθεὶς κατὰ τὸ 1706 δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σχολήν διότι ἀνθρώπος πείσμων οἷος ἦτο ὁ Καλλίνι-

1) Μ. Παράνικα, Σχεδιάσμα σ. 173.

2) Κωνσταντίου τοῦ ἀπὸ Σιναίου, Ἐνθ' ἀνωτ.

3) Ζαβίρα, Νέα Ἑλλάς σ. 410. Γεδεών, Χρον. Πατριαρχ. Ἀκαδημίας σ. 136. Π. Ζερλέντης, Ἐνθ' ἀνωτ. ὁ Ζερλέντης ὁρίζει τὰ ἔτη τῆς σχολαρχίας τοῦ Ἰακώβου ἀπὸ τοῦ 1707—1720· ἀλλ' ὁ Καλλίνικος τῷ 1705 διετέλει διδάσκαλος, παρητήθη δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1706 ὡς λέγομεν ἀνωτέρω.

4) Παρά Σάθρα Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 497.

5) Σχεδιάσμα σ. 26.

κος, ἀπολαύων δὲ καὶ τῆς προστασίας τοῦ πανισχύρου φίλου του Κωνσταντίνου Βεντούρα, ἂν ἡ ἀποχώρησις αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀκαδημίας προῆλθεν ἐκ συγκρούσεως τυχόν μετὰ τῆς ἐκκλησίας, ἦτο ἀδύνατον νὰ καμθῇ καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν ἀφ' ἧς οἰκειοθελῶς ἀπεχώρησε. Παρέμεινε ὅθεν σχολάζων ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη, ὅτε ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Ἀθανασίου τοῦ Ε' (1709—1711) ἐξελέγη μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως. Ὡς ἔτος τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν Φιλιππουπόλεως σημειοῦται εἰς τοὺς ἀρχιερατικούς καταλόγους τὸ ἔτος 1711¹⁾. Ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς δὲ αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1714 παρέμεινε συνοδικὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον βεβαίονται ἐκ τε τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ εἰς τρία πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ γράμματα τοῦ 1712 ἐν οἷς φέρεται ὡς Φιλιππουπόλεως, καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς γράφει ἐν τῇ 3^ῃ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀρτίς ἐπιστολῇ διενεργούντα κατὰ τὸ 1716 νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν συνοδικόν. «Ἄ τί τέχνην ὁποῦ ἤθελες νὰ μὲ κάμης μὲ τέχνην· ὅμως ἀδελφέ, σὲ παρακάω, νὰ ζῆς ἐν Κυρίῳ, μὴ μὲ ἐνοχλῆς, ὅτι ἔχω πολλὰ βάρη· τό γε νῦν ἔχον ἄφισέ με νὰ φθάσῃ ἡ τετραετία, ἡ διὰ τὸ χατήρι σου ἔστω καὶ τριετία καὶ τότε ὁρισμός σου «ἔρχομαι ἐν Κωνσταντινουπόλει». Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνοδικοὶ αὐτοῦ φίλοι θεωροῦντες τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἀναγκασιότατην ἐν τῇ συνόδῳ ἐπέτυχον τῇ συγκαταθέσει καὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὡς μέλος τῆς Ἱερᾶς συνόδου ὡς τοῦτο ἐπιβεβαιούται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4 ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀρτίς ἐν ἣ γράφει ταῦτα: «Ἀπὸ τὸ ἐφοβούμην δὲν ἐγλύττωσα· ἐθαρροῦσα ἐντὸς τῆς τετραετίας νὰ ἰδῶ τὴν πόλιν σας, ὅμως δὲν μᾶς ἀφίσατε οὔτε κἂν ἐν τῇ διετίᾳ· πλὴν εἰς τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν τί εἶπω ἢ τί λαλήσω; ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τὰ τέλη καλὰ καὶ καλὴ ἀντάμωσις· στακοὺς θέλω νὰ μοῦ ἔχῃς καὶ σβουρδούκλους καὶ μὲ καλὸν κέφι νὰ σὲ εὕρω· καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάπτειν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· ἔκομα πολλὰ νὰ μὴν ἔλθω, ἀμὴ ὅταν σὺν Θεῷ ἀκούσει τὰ μεταξὺ θέλεις κρίνει ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀκούσω τῆς πατριαρχικῆς προσταγῆς ὅχι ἐκῶν, ἀλλὰ καὶ ἄκων». Διὰ πατριαρχικῆς λοιπὸν ἐπιταγῆς τοῦ Ἱερεμίου ἐκαλεῖτο συνοδικὸς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (1716), ἀλλ' ἀνέβαλεν ἐπὶ μικρὸν τὴν εἰς τὴν βασιλεύουσαν καθόδόν του, διότι ἔμαθεν ὅτι θὰ διήρχετο ὁ Σουλτᾶνος ἐκ Φιλιππουπόλεως καὶ δὲν ἐθεώρησε πρέπον νὰ λείπῃ ἐκ τῆς ἐπαρχίας του εἰς τοιαύτας στιγμᾶς, ὡς γράφει ἐν ἑτέρᾳ ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀρτίς χρονολο-

1) Γεωργίου Τσουκαλά, Ἱστοριογραφικὴ περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως (1851) σ. 83. Ὁ Ἀμασειᾶς Ἀνθιμος, Χρονολογικοὶ κατάλογοι ἐν Νεολόγῳ Κ[π]όλεως (1890) ἀριθ. 6209, ἐσφαλμένως ὁρίζει τὸ 1712—1719. Ὁ Ζερλέντης, Ἐνθ' ἀνωτ. ἀποδέχεται ὡσαύτως ὡς ἔτος τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν Φιλιππουπόλεως τὸ 1711 καὶ ἐπιφέρει ὅτι ὡς Φιλιππουπόλεως ὑπογράφεται εἰς τρία πατριαρχικά γράμματα Κυρίλλου τοῦ Δ' (1711—1713).

γουμενή ἀπὸ Μαίτου τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1716) ¹⁾. «Ἦτον ὁ σκοπός μου νὰ κινήσω καὶ ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ καὶ δέκα ἡμέρας προτίτερα, ἀμὴ ἡ ἑξαφνικὴ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων μᾶς ἐκράτησεν, ὅτι οὔτε ἡμῖν οὔτε τοῖς χριστιανοῖς ἐράνη εὐλογον, τοῖς υπερτάτου διαβαίνοντος ἐντεῦθεν, ἡμεῖς νὰ λείπωμεν καὶ μάλιστα ἔχοντας τοὺς δύο μας φίλους ἐδῶ, οἱ ὅποιοι πάντα λίθον κινουσι καθ' ἡμῶν ὅμως ἐλπίζω εἰς Θεὸν τώρα ὅπου περᾶ ἀπ' ἐδῶ ὁ οἰκοκύριος νὰ ἐλευθερωθούμεν». Κατὰ Ἰούνιον ἢ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπῆλθεν ὡς συνοδικὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1718, ἀποθανόντος τοῦ Ἡρακλείας Γενναδίου ²⁾ προεβιβάσθη εἰς τὴν μητροπόλιν Ἡρακλείας τὴν χρονολογίαν ταύτην ἔχοντες ἀσφαλῆ ἐκ σημειώματος τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἀποθανόντος Ἡρακλείας Γενναδίου, ὅστις ἐν τινὶ κώδικι ἐσημείωσε τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ θείου του οὕτως: «1718 Ὀκτωβρίου 19 ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ μακαρίτης Ἡρακλείας κύριος Γενναδίου καὶ ἐμὸς θεῖος εἰς τὴν ἐπαρχίαν του εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Τσουρλοῦ» ³⁾.

Τὴν εἰς τὸν θρόνον Ἡρακλείας προαγωγὴν αὐτοῦ ὥφειλε πρωτίστως ὁ Καλλίνικος εἰς τὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν μετὰ τοῦ ὁποίου ἀργότερον ἦλθεν εἰς λυπηρὰν διάστασιν, ἥτις ἀποτέλεσμα ἔσχεν τὴν ἐξορίαν τοῦ Καλλίνικου εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Ἡ σφοδρότης τῶν παθῶν μεταξὺ τῶν τῆς πατριαρχικῆς μερίδος καὶ τῆς τοῦ Καλλίνικου ἐκφραστοῦσαν κλιμακισμὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ τέλος αὐτῶν κατέληκεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διβερδὸν καὶ δραματικώτατον. Ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας ἐκτιμῶν τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν πείραν τοῦ Καλλίνικου ἐκράτησεν αὐτὸν ἅμα τῇ ἐκλογῇ του ὡς Ἡρακλείας συνοδικὸν μέλος μέχρι τοῦ 1720 ⁴⁾, ἀλλ' αἱ συνοδικαὶ ἀντιζηλίαι μεταξὺ τοῦ Καλλίνικου καὶ τῶν συναδελφῶν αὐτοῦ ἀρχιερέων Χαλκηδόνης καὶ Νικαίας Γερασίου, τῷ πατριάρχῃ προσκειμένων καὶ ἐχόντων αὐτὸν ὑποχείριον, ἐπέφερον ἀνυπολόγιστους ἡθικὰς καὶ ὑλικὰς ζημίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας οὔτε τὴν ἱκανότητα, οὔτε τὴν παιδείαν τοῦ Καλλίνικου εἶχεν, ὅστις δὲν ἠνείχετο νὰ κυβερνᾶται ὑπὸ μετριότητος ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος, ἥτις τὴν δύναμιν αὐτῆς ἐστήριζεν ἐπὶ τῆς εὐνοίας τῶν Τούρκων μεγιστάνων καὶ εἰς τὴν ἀσήμαντον

1) Ἰδ. τὴν ὑπ' ἀριθ. 5 ἐπιστολήν.

2) Ὁ Γενναδίου μετετέθη τῷ 1714 ἀπὸ Χίου εἰς τὴν μητροπόλιν Ἡρακλείας (Ἰδ. Λ α μ π ρ ο υ, Νέος Ἑλληνομνήμων Ζ' σ. 210).

3) Λ α μ π ρ ο υ, Ἐνθ' ἀνωτ. πρβλ. καὶ Γ. Χαρίτακη, Κατάλογος τῶν χρονολογημένων κωδίκων τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Καίρου ἐν τῇ Ἐπετηρίδι ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν Δ' σ. 170.

4) Ὁ συνοδικὸς ὑπογράφεται εἰς πατριαρχικὰ γράμματα κατὰ τὸ 1718 καὶ 1719 (Ἰδ. Ζ ε ρ λ έ ν τ η, Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 733), δύο δὲ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Ἄρτης (ἀριθ. 6 καὶ 7) ἐκ Κωνσταντινουπόλεως χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1719.

πλειοψηφίαν τῆς συνόδου. Ἐφιλοδόξει ὅθεν ὁ Καλλίνικος καὶ εἰργάζετο ἐν κρυπτῷ καὶ μυστικότητι πῶς νὰ ρίψῃ ἀπὸ τοῦ θρόνου τὸν πατριάρχην καὶ καταλάβῃ αὐτόν. Τὸ τοιοῦτον ἐγνώριζεν ὁ Ἱερεμίας καὶ ἀνέμενεν εὐκαιρίαν νὰ καταφέρῃ καίριον τραῦμα κατὰ τοῦ Καλλίνικου, καὶ καταστήσῃ αὐτὸν ἀκίνδυνον καὶ ἡ ἀφορμὴ ἐδόθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καλλίνικου. Ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἄρτης (Ἰδ. ἀριθ. 6) ἀφηγεῖται τὰ καθέκαστα θλιβεροῦ ἐπεισοδίου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου (κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1719) λαβόντος χώραν ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων, ὅποτε ὑπὸ θυμοῦ καταληφθεὶς ὁ πατριάρχης μεταξὺ ἄλλων διέταξεν αὐτὸν νὰ φύγῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Καὶ συνεκρατήθη μὲν τότε ὁ Καλλίνικος, ἀλλ' ἀπεχώρησε τῶν πατριαρχεῶν πλήρης ὁργῆς διακόψας πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ προετοιμάζων διὰ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων τῶν προσκειμένων αὐτῷ καὶ τῶν ἔξωθεν ἰσχυρῶν αὐτοῦ φίλων τὴν πτώσιν τοῦ Ἱερεμίου. Ὅτε δὲ οἱ ἀρχιερεῖς τότε διεμήνυσαν τῷ πατριάρχῃ, ὅτι ἂνεν συνοδικῆς διαγνώμης δὲν δικαιούται νὰ ἀποπέμψῃ τοὺς ἀρχιερεῖς εἰς τὰς ἐπαρχίας των, τότε πρὸ τῆς τοιαύτης στάσεως τῆς συνόδου ταραχθεὶς ὁ Ἱερεμίας καὶ μεταμεληθεὶς δι' ὅσα ἀπρεπῆ καὶ πικρὰ κατὰ τοῦ Καλλίνικου ἐλάλησε, ἐπεζήτησε διὰ μεσιτείας πολιτικῶν ἀρχόντων νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τοῦ Καλλίνικου ὁμολογήσας ὅτι παρεσύρθη ἐν τῷ θυμῷ του καὶ ἠδίκησε τὸν ἀδελφόν· ἀλλ' ὁ Καλλίνικος πείσμων καὶ ἀρένδοτος ἐκώφευεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἱερεμίου νὰ καταλάβῃ τὴν τῇ συνόδῳ θέσιν του· παρέμεινεν ἐν τῷ οἴκῳ του ἐπὶ ἑνδεκα ἡμέρας κεχολωμένος καὶ προσχεδιάζων ἀνατροπὰς.

Ἡ πεισμονὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἄρνησις νὰ προσέλθῃ εἰς τὰ πατριαρχεῖα παρακαλούμενος ἐσκανδάλιζε τὸν πατριάρχην, ὅστις ἐπεζήτησε συνάντησιν μετ' αὐτοῦ ἐν φιλικῷ οἴκῳ ἐκτὸς τῶν πατριαρχεῶν πρὸς συμφιλίωσιν. Ἡ ταπεινωτικὴ στάσις τοῦ Ἱερεμίου καὶ αἱ προτροπαὶ τῶν φίλων του ἐξηνάγκασαν τὸν Καλλίνικον νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ δεχθῇ τὴν μετὰ τοῦ πατριάρχου συνάντησιν, ὡς ἀφηγεῖται αὐτὸς ἐν ἄλλῃ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἄρτης ἐπιστολῇ (Ἰδ. ἀριθ. 7). «Δύο τὰ αἶτια ὅπου ἔκαμαν καὶ εἰρήνευσαν· τὸ μὲν διὰ τὸ αἰδέσιμον τῶν ἡμερῶν, τὸ δὲ ὅτι ἐμπαίνει εἰς ὑποψίαν πῶς κάτι θέλομεν κάμει καὶ πάγει καὶ μᾶς ζημιώσει πάλιν. Καὶ τὸ τρίτον διότι ἔπεφτε εἰς ἐμένα κατάκρισις, πῶς ὁ πατριάρχης ζητᾷ παρακαλεῖ τὴν ἀγάπην καὶ ἐγὼ τὴν ἀποστρέφομαι. Καὶ λοιπὸν ἦλθεν ὁ Κυρίτζης Κωνσταντίνος (ὁ Βεντούρας) καὶ μὲ ἐπῆρεν εἰς τοῦ μεγάλου δραγομάνου, τοῦ συγγάμβρου του, ἔπειτα ἦλθεν ὁ πατριάρχης ἐκεῖ καὶ ἐγένετο ἡ διαλλαγὴ καὶ εἰρηνεύσαμεν».

Ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα συμφιλίωσις μεταξὺ πατριάρχου καὶ Καλλίνικου ἦτο φαινομενικὴ καὶ πρόσκαιρος. Ἐξ ἐντροπῆς πρὸς τὸν κόσμον ἔτεινον τὰς χεῖρας πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰς παρειάς, ἡ δὲ καρδιά ἦτο πεπληρωμένη παθῶν ἀκατευκτάτων. Δὲν παρήλθον μῆνες καὶ ὁ Καλλίνικος προπαρασκευάσας ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τὴν πτώσιν τοῦ Ἱερεμίου ἐδοκίμασε φα-

νερά νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ προσχεδιασθέντα ἀπὸ πολλοῦ καὶ διὰ πλεισιψηφίας συνοδικῆς νὰ κηρύξῃ ἔκπτωτον τοῦ θρόνου τὸν πατριάρχην. Ἄλλ' ὁ πολυμήχανος Ἱερεμίας κατώρθωσε διὰ πολλῶν χρημάτων νὰ πείσῃ τοὺς μεγιστάνας τοῦ κράτους ὅτι οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ ἀρχιερεῖς εἶναι θρασεῖς ἀνατροπεῖς τῶν καλῶν καθεστώτων τῆς ἐκκλησίας καὶ ὅτι ὡς τοιοῦτοι ἔπρεπε νὰ ὑποστῶσι τὰς ἐσχάτας ποινάς. Οὕτω δὲ διὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ Τούρκων προστατῶν ὁ μὲν Ἱερεμίας παρέμεινεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καθαιρεθέντες καὶ φοβηθέντες μὴ συλληφθῶσιν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ φυλακισθῶσιν ἐκρύβησαν. Κεκρυμμένος τότε ὁ Καλλίνικος ἡσθένησεν ἐπικινδύνως, ὅτε ἐξηναγκάσθη νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ ἀξιωθῇ τῆς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ὁ πατριάρχης μόλις ἐπέτρεψε νὰ τελεσθῇ μόνον εὐχέλαιον ἐπ' αὐτοῦ. Τὴν τοιαύτην πληροφορίαν μεταδίδει ὁ μέγας τῶν πατριαρχείων ἀρχιδιάκονος Νεόφυτος εἰς τὸν Ἄρτης Νεόφυτον κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1720 οὕτως: «Ὁ ἅγιος Ἡρακλείας εὐρίσκεται ἀσθενής· ἐζήτησε τὴν συγχώρησίν του καὶ τοῦ ἔδωσαν ἄδειαν ὅπου μόνον νὰ τοῦ διαβάσουν εὐχέλαιον». Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος φίλος στενὸς τοῦ Καλλίνικου παρὼν τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει (1720) ἠγωνίσθη νὰ σώσῃ αὐτὸν καὶ κατώρθωσε τοῦτο μόνον νὰ μὴ καταδιωχθῇ ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκεται. «Ἐπασχίσσαμεν, γράφει εἰς τὸν Ἄρτης ὁ Χρῦσανθος, ἀγωνίσθημεν καὶ ἐμψέσωμεν καὶ ἠμείψωμεν καὶ κοινῶς καὶ κατ' ἰδίαν εἰς τοὺς δυνάστες τῆς πόλεως, πλην τοῦ σπουτέρον δὲν ἠδυνήθημεν νὰ κατορθώσωμεν παρὰ μόνον νὰ ἔχῃ τὸ ἀσφαλές ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκεται χωρὶς ὑποψίας τινὸς καταδρομῆς ¹⁾».

Τὸ πρῶτον τοῦτο κατὰ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου πείραμα ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, ὥς ἀποτέλεσμα δ' ἔσχεν φοβερόν μὲν κλονισμόν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐξυτελισμὸν αὐτῆς, τὴν ἐξορίαν δὲ τοῦ Καλλίνικου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν διὰ τῆς ἐξωτερικῆς βίας. Ἡ ὑγεία τοῦ Καλλίνικου ἐκ τῶν τοιούτων συγκινήσεων εἶχε κλονισθῇ σοβαρῶς· ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς Ραιδεστὸν ἐκινδύνευσε καὶ πάλιν νὰ ἀποθάνῃ καὶ ἐζήτησε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1721 παρὰ τοῦ πατριάρχου τὴν ἄδειαν δι' ἑλλειψιν ἰατρῶν νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινουπόλιν πρὸς περίθαλψιν τῆς υγείας του· ἀλλ' ὁ πατριάρχης ἠρνήθη ἐπαπειλῶν ὅτι θὰ πάθῃ χειρότερα τῶν ὧν προὐκροῦ ἔπαθεν ἂν ἐπεχειρεῖ νὰ μεταβῇ εἰς βασιλεύουσαν ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ. Ὅτι οἱ ἐχθροὶ του καὶ ἰδίως ὁ Χαλκηδόνης καὶ ὁ Νικαίας δὲν θὰ ἐπέτρεπον εἰς τὸν πατριάρχην νὰ παραχωρήσῃ αὐτῷ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, τοῦτο τὸ ἐγνώριζεν ὁ Καλλίνικος, οὐχ' ἦτιον ὅμως προέβη εἰς τὸ τοιοῦτον διά-

βημα ἵνα κατ' ἄλλον τρόπον ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰς τὴν Πόλιν μετάβασίν του. Ἐν ἐπιστολῇ του δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν Ἄρτης (ὑπ' ἀριθ. 8) περιγράφει πῶς καὶ διὰ τίνος μέσου ἐπέτυχε νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀνενοχλήτως τὴν καθόδόν του εἰς βασιλεύουσαν. «Μαθὼν τοῦτο ὁ πολύχρονος **Χάνης**, ὅτι ὁ πατριάρχης μᾶς ἐμποδίζει τὸν παγεμόν μας, ἔγραψεν εἰς τὴν Πόρταν καὶ εὐθὺς ἐγένεν ὁρισμὸς διὰ μεσιτείας του δι' ἡμᾶς ὅτι νὰ ἀπέλθωμεν εἰς τὴν Πόλιν ἀνεμποδίστως καὶ ὅπου θέλομεν νὰ καθήσωμεν ἐκεῖ καὶ νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ ὅταν θέλωμεν καὶ κοντολογῆς νὰ εἴμεσθαι ἀνεμπόδιστοι ἀπὸ κανένα καὶ εἰς τὸν παγεμόν μας καὶ ἐρχομόν· τὸν ὁποῖον ὁρισμὸν μᾶς τὸν ἔστειλεν ἡ γαληνότης του ἐδῶ εἰς Ραιδεστὸν καὶ μᾶς ἔγραψε κίόλα ὅτι νὰ ὑπάγωμεν ἀνεμποδίστως καὶ νὰ περάσωμεν ὅπου ἐκεῖ νὰ μᾶς ἐφοδιάσῃ μὲ τὰ γράμματά του καὶ μὲ ἀνθρώπον του νὰ ὑπάρχωμεν εἰς τὴν Πόρταν νὰ προσκυνήσωμεν τὸν **Βατάρχον** καὶ ἵπ' ἐκεῖ εἰς τὸ κονάκι μου».

Διὰ τῆς τοιαύτης εὐνοίας τοῦ Νομάρχου Ἡρακλείας ἤρετο ἐκ μέσου πᾶν ἐμπόδιον ἵνα καταλάβῃ τὴν πρωτεύουσαν ὁ Καλλίνικος καὶ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐχθρούς του· διεμήνυσεν δὲ καὶ εἰς τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς φίλους του ὅτι, καίτοι ἔχει ἐπισήμως παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἀκώλυτον τὴν εἴσοδον εἰς Κωνσταντινουπόλιν, οὐχ' ἦτιον ὅμως διὰ νὰ περισώσῃ τὸ γόητρον καὶ τὴν τιμὴν τοῦ πατριάρχου δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς παραχωρηθείσης αὐτῷ τόσο ἐνκόλου ὑψηλῆς ἀδείας· τοῦτο ἦτο τέχνημα διὰ τὸν αὐτὸν, πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν εὐγενὲς καὶ μεγαλόψυχον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦτο ἐκρύπτετο ἄλλο καθαρῶς καλογηρικὸν σκοτεινὸν καὶ ἀηδέστατον. Ἐπειδὴ ἡ σύνοδος μετ' ὅλον τὸν ἀτάγαν τῆς ἐκραγείσης βόμβας δὲν συνεκινήθη νὰ παραχωρήσῃ οἰκιοθελῶς τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε πρὸς περίθαλψιν τῆς υγείας του ἐμνηνεύθη ἄλλο τι πονηρότερον καὶ ἀκρεπέστερον, ὅπερ καὶ μεταδίδει ἐμπιστευτικῶς εἰς τὸν ἅγιον Ἄρτης. «Τώρα ἀλλέως δὲν γίνεται τοῦτο· παρὰ ἐστοχάσθηκα νὰ γίνῃ ἕνα φιομάνι (καὶ γίνεται μὲ τὸ χέρι τοῦ **Χάνη** ὅτι μοῦ τὸ ἔταξε νὰ τὸ κάμῃ)· μυστικά ὅτι ὁ δεῖνας καὶ ὁ δεῖνας κατόνομα οἱ μητροπολίται νὰ ἔλθουν εἰς τὴν πόλιν ἀνεμποδίστως διὰ νὰ ἰδοῦν τὸν λογαριασμόν τοῦ κεσιχανᾶ μὲ τοὺς βεκήλιδες, οἱ ὁποῖοι τώρα τρεῖς χρόνοι πέρνουν καὶ δίδουν καὶ ἔκαμαν τόσα μεστράφια νὰ ἰδοῦμεν τί τὰ ἔκαμαν τὰ ὅσα ἐσύναξαν ἀπὸ ὅλον τὸν κεσιχανέ· καὶ ὅταν γίνῃ αὐτὸ· ὁ ὁρισμὸς, τότε τοὺς πέρνει ἡ κατάρα σου· διὰ δὲ τὸν προεστῶτα νὰ μὴν εἰποῦμε τίποτε· ἄλλην ἰατρίαν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται· διότι ἐκυρίευσαν τὸ πᾶν δύο τρία κνόδαλα ¹⁾».

Ἄν τὸ τοιοῦτον ἐγένετο δὲν γνωρίζομεν· ἀλλὰ καὶ μόνον ὅτι ἐν τῇ διανοίᾳ τοιοῦτου ἱεράρχου ἐκυφορήθη τοιοῦτον σκοτεινὸν σχέδιον διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ταχθέντες ὡς ἐπιστάται καὶ διαχειρισταὶ ἐπὶ τοῦ κτιζομένου πα-

1) Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Πατριαρχῶν Γράμματα, ἐν «Νέῃ Σιών» ΚΖ' (1932) σ. 541.

1) Ἔδ. ἐπιστολὴν ὑπ' ἀριθ. 8.

τριαρχικοῦ ναοῦ 1) Χαλκηδόνος καὶ Νικαίας κατηγγέλλοντο ὡς καταχρασταὶ τοῦ ἱεροῦ χρήματος εἰς τοὺς ἀλλοφυλοὺς πρὸς ἐξευτελισμὸν τῆς ἱεραρχίας, εἶναι ἀσυγγώρητον σφάλμα διὰ τοῦ πονηροῦ τούτου σχεδίου διενεόθη νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν παρουσίαν τῶν φίλων αὐτοῦ ἀρχιερέων Μαρωνείας, Πισιδίας, Χίου, Μιτυλήνης καὶ Ἀρτης ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς ἐξελεγκτῶν δῆθεν τοῦ πατριαρχικοῦ ταμείου ἐνῶ κυρίως ἐπρόκειτο περὶ προμελετημένης τῶν πραγμάτων ἀνατροπῆς καὶ ἀρπαγῆς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ὁ Καλλίνικος ἐπέτυχε τῇ ἀδείᾳ τοῦ πατριάρχου νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἄγνωστον διὰ τίνα σκοπὸν, ὁπόθεν κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1722 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του (ἴδ. ἐπιστολὴν 9)· καὶ μετὰ τινὰς μῆνας τῷ 1723 ἐκλήθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου ὡς συνοδικὸς καὶ ὡς τοιοῦτος παραμένει μέχρι τοῦ 1726, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 11, 12, 13, 14, 15 καὶ 16 γράμματα αὐτοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπολυθέντα, καθὼς καὶ αἱ ὑπογραφαὶ αὐτοῦ εἰς πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ γράμματα τῶν ἐτῶν 1722, 1723, 1725 καὶ 1726 2).

Ἡ σχετικῶς μακρὰ αὕτη συνοδικὴ περίοδος τοῦ Καλλίνικου ὑπέσκαψε τὰ θεμέλια τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ὁ δὲ φιλόδοξος Καλλίνικος θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν καὶ προσοικειωθείς ἱκανοὺς τῶν συνοδικῶν ἐπέτυχε τὴν φορὰν ταύτην νὰ ἀνατρέψῃ τὸν πατριαρχικὸν Ἱερεμίαν. Ὁ Κομνηνὸς Ὑψηλάντης 3) οὕτω πως ἀναφέρει τὴν πτώσιν τοῦ Ἱερεμίου. «Ἀσχάλλον (ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδοβλαχίας Γεηγοράσκος Γκίκας) κατὰ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου διὰ τὴν παρακοὴν τῆς παρακλήσεώς του διὰ τὸ διαζύγιον (τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ) εὗρε καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἀσχάλλοντας διὰ τὸ τοῦ κυρ Ἱερεμίου ἐν τῷ πατριαρχεῦσιν δραστήριον· ὅθεν ἀπεφασίσθη κρυφῇ μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων ἢ τοῦ κυρ Ἱερεμίου πτώσις καὶ ζητεῖται ἄδεια διὰ λαϊκῆς χειρὸς παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ Μεχμέτ κεχαγιά νὰ ἐκλέξωσιν ἄλλον ὡς πατριάρχην· δοθείσης τῆς ἀδείας εἰς τὸ σπῆτι τοῦ

1) Ἐν Κώδ. τῆς Πατριαρχικῆς Β.βλ. τοῦ Καίρου 59 σ. 384 εὗρηται ἰδιόγραφον σημεῖωμα τοῦ Νικαίας Γερασίου διαλαμβάνον περὶ τῆς κτίσεως τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ οὕτω: «αψκ' Αὐγούστου ιγ' εἰς τὰς ἑπτὰ ὥρας τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέραν Σαββάτου ἀρχίσταμεν τὰ θεμέλια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πατριαρχεῦοντος τοῦ πανσιωτάτου κυροῦ Ἱερεμίου χάριτι δὲ Χριστοῦ καὶ εἰς δόξαν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἐτελειώθη ὁ περίβλεπτος πατριαρχικὸς ναὸς καὶ ἅπαντα ἡ περιοχὴ μετὰ τῶν ὁσπητίων αὐτοῦ κατὰ τὸ αψκ' (1720) δεκεμβρίου κβ'· ὁ [Νικαίας] Γεράσιμος». Ἰδ. Γ. Χ α ρ ι τ ἱ ἡ, κατάλογος τῶν χρονολογημένων κωδίκων τῆς πατριαρχ. βιβλ. Καίρου, ἐν ἐπετηρίδι ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν Δ (1927) σ. 171. Ὁ Γ. Χαριτάκης ἀντὶ τοῦ Νικαίας Γερασίου συμπληροῖ: ὁ Ἡ ρ α κ λ ε ῖ ο υ Γεράσιμος, οὐχὶ ὁρθῶς.

2) Ζ ε ρ λ ἐ ν τ η, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 734—35.

3) Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σ. 324.

Ἡρακλείας Καλλινίκου τοῦ ἔξω τῆς πύλης τοῦ Φαναρίου νύκτωρ καὶ κρυφῇ συναχθέντες ἐκλέγουσι τὸν οἰκοδεσπότην Ἡρακλείας· ἡμέρας ἄρτι διαγωγῆς τὸν εὖρον νεκρὸν· ὅθεν φοβηθέντες μήπου λάβῃ εἶδσιν ὁ Ἱερεμίας καὶ τοὺς παιδεύσῃ, μνηύουσι τῷ Μεχμέτ κεχαγιά ὅτι ἐξελέξαντο ὃν πέμπουσιν τῇ ὑψηλότητί του Νικομηδείας Παΐσιον μὲ εἶδσιν τάχατες ὅτι ἀκόμη ἢ ἐκλογὴ του δὲν ἔγινε.

Ἀλλ' αἱ τοιαῦται πληροφορίες τοῦ Ὑψηλάντου τὰς ὁποίας ἐπανέλαβον πάντες οἱ περὶ τοῦ Καλλίνικου καὶ Ἱερεμίου γράψαντες οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἐπιβεβαιοῦνται· τὸναντίον ἔχομεν εἰδήσεις ἀξιολύτων συγχρόνων μαρτύρων ἄλλως τὰ τοιαῦτα γεγονότα ἐξιστορούντων. Ὁ πατριάρχης Ἱερεμίας ἐγνώριζε καλῶς τὴν ἀγανάκτησιν κατ' αὐτοῦ τῶν ἀρχιερέων διὰ τὰ σφάλματα αὐτοῦ, διὰ τὰ ὁποῖα οὗτοι ἐπισήμως κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὴν κυβέρνησιν ζητοῦντες τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου· καὶ ἡ ἐπίσημος ἀρχὴ πεισθεῖσα περὶ τοῦ δικαίου τῶν ἀρχιερέων ἐκήρυξεν αὐτὸν ἐκπτώτον τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος καὶ ἐξώρισαν εἰς τὸ Σινᾶ, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ οὐχὶ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύσιῳ, ἀλλ' ἐν τοῖς πατριαρχείοις διὰ κανονικῆς ἐκλογῆς εἰς ἣν μετέσχον πάντες οἱ κανονικοὶ παράγοντες ἐξελέξαντο πατριάρχην ἄκοντα καὶ μὴ βουλόμενον τὸν ἀπὸ Νικομηδείας Παΐσιον. Τὰς τοιαύτας αὐθεντικὰς πληροφορίες ἔχομεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Παΐσιου, ὅστις ἀναγγέλλων τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ εἰς τὸν πατριαρχικόν θρόνον λέγει 1). «Μὲ τὸ παρὸν γράφοντες δηλοποιούμεν αὐτῇ, ὅτι τῆς ὑπερβολικῆς καὶ μεγάλης κακίας τοῦ πατριαρχεῦσαντος Ἱερεμίου εἰς τὸ ἔσχατον κορυφωθείσης καὶ τῷ βασιλικῷ κράτει ἀνενεχθείσης συνέβη ἀναγκαίως αὐτὸς μὲν νὰ ἐξωσθῇ τοῦ θρόνου καὶ εἰς τὸ Σιναιον ὄρος νὰ ἀποπεμφθῇ ἡμεῖς δὲ παρ' ἐλπίδα καὶ θέλησιν καὶ συναίνεσιν ἡντιναοῦν, ψήφω τε καὶ προσκλήσει τῶν συναδελφῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ παντὸς τοῦ εὐαγοῦς κλήρου προεβιβάσθημεν καὶ ἄκοντες ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον καὶ ἀποβαλόντες καὶ στερηθέντες τὴν προτέραν ἡμῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νικομηδείας ἡσυχίαν τε καὶ ἄνεσιν ἀνεδέχθημεν καὶ ἐπεφορτίσθημεν ὄγκον καὶ βάρος μυρίων καὶ ἄλλεπαλλήλων φροντίδων καὶ ἐνοχλήσεων».

Αἱ δύο ἀνωτέρω ἀφηγήσεις, τοῦ τε Ὑψηλάντου καὶ τοῦ πατριάρχου Παΐσιου περὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς πρώτης πατριαρχίας τοῦ Ἱερεμίου εἰσὶν ὅλως ἀντιφατικαί· ὁ μὲν Ὑψηλάντης τῷ Ἱερεμίᾳ προσκείμενος χαρακτηρίζει τὴν ἐκλογὴν τοῦ Παΐσιου ὡς ἀντικανονικὴν ἐν

1) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Παΐσιου εὗρηται ἀνέκδοτος ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἀρτης Νεοφύτου· θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς μετὰ καὶ ἄλλων ἐπιστολῶν τοῦ Παΐσιου, ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἐν τῇ «Νέᾳ Σιών» τῶν Ἱεροσολύμων.

κρυπτῶ γενομένην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἡρακλείας, ὁ δὲ Παῖσιος κανονικὴν τῇ συμμετοχῇ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ κλήρου οὐχὶ κρυφῇ, ἀλλὰ δημοσίᾳ καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας. Ὅτι πρὸ τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς ἐγένετο συνδιάσκεψις μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων περὶ καθορισμοῦ τοῦ διαδόχου τοῦ Ἱερεμίου ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἡρακλείας οὐδόλως τοῦτο ἀπίθανον καὶ ὅτι οἱ παρευρεθέντες συνεφώνησαν νὰ ἐκλέξωσι τὸν οἰκοδεσπότην Ἡρακλείας καὶ τοῦτο πιθανόν, ἀλλ' ὅτι ἐγένετο ἐν κρυπτῷ κανονικῇ ἐκλογῇ τοῦ Καλλινίκου ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές. Οἱ συνελθόντες ἀρχιερεῖς ἐγίνωσκον ὅτι τοιαύτη ἐκλογὴ πατριαρχου δὲν ἦτο οὔτε νόμιμος οὔτε ἔγκυρος καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διαπραῶσαι τόσον σοβαρὸν σφάλμα, τὸ ὁποῖον θὰ εἶχεν ὡς ἄμεσον συνέπειαν τὴν κατακραυγὴν τοῦ κλήρου καὶ λαοῦ καὶ τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ μύθου τῆς ἐκλογῆς τοῦ Καλλινίκου συνετέλεσεν ὁ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς συνοδικῆς διασκέψεως ἐπισυμβὰς αἰφνίδιος αὐτοῦ θάνατος. Αἱ συγκινήσεις τῶν ἡμερῶν ἐκείνων καὶ ἡ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ συγκέντρωσις τῶν συνοδικῶν ψήφων κατὰ τὴν προσεχῇ ἐπίσημον ἐκλογὴν εἰς τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα καὶ ἡ ὑπερτάτη ἀγωνία ὅτι τὰ ὄνειρα αὐτοῦ καὶ οἱ πόθοι ἤγγιζον εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἀφῆκαν αὐτὸν κεραυνοβόλως ἀπόπληκτον (κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1726), καὶ μὲ τὰ ὄνειρα ἐσβέσθη καὶ περιφανὴς τῆς ἱεραρχίας μορφή εἰς στιγμήν καθ' ἣς οἱ πόδες αὐτοῦ ἤγγιζον τὴν κλίμακα τῆς δόξης.

Ὅτι ὁ Καλλνίκος δὲν ἐξελέγη πατριαρχὴς ἐν τῇ συνοδικῇ ἐκείνῃ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ παρασυναγωγῇ ἔχομεν καὶ ἄλλην σύγχρονον πληροφορίαν τοῦ Ἀντωνίου Βιδάλη, ὅστις κατὰ παράκλησιν τοῦ ἁγίου Ἀρτῆς περιγράφει λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλλινίκου καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα μετ' αὐτόν. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ¹⁾ ἱκανὰς παρέχον εἰδήσεις περὶ τοῦ Καλλινίκου, περὶ τοῦ ἡγεμόνος Μιχαὴλ Βόδα, καὶ ἄλλων ἀρχιερατικῶν μεταβολῶν παραθέτω ὡς ἔχει ὡς πολῦτιμον πηγὴν ποικίλων εἰδήσεων.

«Δεόμενος Κυρίον τοῦ Θεοῦ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μου δουλικὸν γράμμα θγιαίνουσαν καὶ εὐτυχεῖσαν, θεῖα χάριτι καὶ διὰ τῶν ἁγίων καὶ σεβασμίων σας εὐχῶν καὶ γὰρ θγιαίνω μέχρι τῆς σήμερον. Ἀπὸ τὸν πανιερώτατον καὶ ὑμέτερον ἅγιον Ἐάνθης ἐδέχθηκα τὰς ἀκριβοῦς τῆς χαριτισμοῦς, ὁμοίως καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας μετ' ἐδλαβείας καὶ ὑπερευχαριστῶ καὶ πάλιν παρακαλῶ νὰ μὲ ἐνθυμᾶται εἰς τὰς ἁγίας τῆς προσευχάς, ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ ἤμουν καὶ εἶμαι καὶ θέλω εἶσθε παντοτινὸς καθὼς καὶ ἡμῖν υἱὸς πνευματικὸς καὶ ἔτι παρακαλῶ πάντοτε, πάντοτε νὰ μὲ ἔχη

1) Καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εὐρέθη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἀρτῆς Νεοφύτου,

καὶ νὰ μὲ προστάξῃ, ἀγκαλὰ καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τόπους ὁποῦ εὐρίσκεσθε ἀλησμονᾶτε πολλοὺς φίλους καὶ οἱ φίλοι τὴν πανιερότητά σου ὅμως ἐγὼ παρακαλῶ καὶ ἀγαπῶ ὅσον ἔχωμεν ζωὴν νὰ μὴ με λησμονῆς, ἐπειδὴ καὶ τώρα θέλω τὴν φιλίαν τῆς πανιερότητός σας καλῶτερα καὶ μάλιστα ὁποῦ ὁρφάνευσα ἀπὸ πολλοὺς φίλους, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἐμακρύνετε ἀπὸ λόγου μου, ὅταν μὲ γράφετε τὸ ἔχω μία παρηγοριά.

Τοῦ μακαρίτου Κυρὸς Καλλινίκου τὰ ὅσα ἀκολούθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του δὲν σὰς ἐφανέρωσα ἐπειδὴ καὶ ἐλυπήθηκα ὅμως μὲ τὸ νὰ μὲ εἶπε ὁ ἅγιος Ἐάνθης πὼς ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ, ἰδοὺ ὁποῦ τὴν σημειῶνω εἰς πλάτος. Ἀπέθανεν ὁ μακαρίτης ἀδιόρθωτος ἐπειδὴ καὶ τὸ πάθος του καθὼς σὰς τὸ προέγραφα ἦτον νταμπλὰς ἄφησε τὴν ἐπαρχίαν μὲ τριάντα πονγγία ἅπρη χρῆς καὶ ὅλο ἐδικό του, ἂν καλὰ θαρρῶ τριανταπέντε πονγγία νὰ εἶνε εἶδα τὰς ὁμολογίας ἀρχιερατικὰ ἄφησε πολλὰ καλὰ, ἐπειδὴ καὶ ἔχοντας γνώμη νὰ πατριαρχεῖται τὰ εἶχε προετοιμάσῃ εἶχε πονγλήσῃ ἡ μεγάλη ἐκκλησία μερικὰ ἀφιερῶματα πατριαρχῶν, τὰ ὁποῖα ὅλα τὰ ἀγόρασαν πάλιν ἀρχιερεῖς μὲ τέτοια ὑπόσχεσι, ὅτι ἀγόρασε καθένας, ἀποθανόντας πάλιν νὰ τὰ φύσῃ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὁ κάθε ἀρχιερεὺς εἰς αὐτὸ ἔγινε καὶ γράμμα καὶ τὸ ἔχουν εἰς τὸν Κόνδικα εἶχε ἀγοράσῃ καὶ ὁ μακαρίτης τὴν πατερίτζα τοῦ κυρὸς Διονυσίου διὰ δύο πονγγία καὶ τὸ ἐκδόλι τοῦ κυρὸς Καλλινίκου ἔξῃ πονγγία καὶ ἀποθαίνοντας τὰ ἐπῆκεν πάλιν ἐκδόλι. Τὰ ἄλλα τὰ ἀρχιερατικὰ τὰ ἐδικὰ του καὶ ἄλλα του πράγματα εὐγῆκε πλέον συγγενῆς καὶ κληρονόμος κύποιος βουτζᾶς Κωνσταντῖνος εἶνε εἰς τὸν Κυρὸν τζεσμὲ παντρεμένος καὶ εἶνε πρῶτος ἐξάδελφος εἶνε καὶ ὁ Ἀντώνιος ἀνεψιὸς ὅμως μὲ τὴν ἐξωτέρα αὐτὸν δὲν τὸν εὐτύχενε τίποτα ἁμὴ μὲ τὸ νὰ δουλεύῃ τὸν λατρὸν τὸ Σταμπούτζα καὶ αὐτὸς νὰ ἔχη ὁ λατρὸς τὴν φιλίαν τῶν ἀρχιερέων ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἀντώνι καὶ ἐφοβέρισαν τὸν Κωνσταντὶ πὼς ὥσαν κληρονόμον θέλουν οἱ χρεοφειλέται νὰ τὸν πιάσουν νὰ ζητοῦν τὰ χρή ἀπὸ λόγου του, καὶ αὐτὸς ὥσαν πτωχὸς καὶ ἄπρακτος ἐφοβήθη καὶ μὲ χοιζέτη ἔκαμε τὸν Ἀντώνι κληρονόμον, καὶ τὸν ἔδωσαν ὁ Ἀντώνιος τριακόσια γρόσια καὶ τὰ ἐπῆρε ὅ,τι καὶ εἶχε. Ἀπὸ τὸν Ἀντώνη πάλιν ἐπῆρεν ὅλα τὰ ἀρχιερατικὰ ὁ νῦν Ἡρακλείας ἐπειδὴ καὶ τὰ ἔκαμεν ὅλα μὲ ὁμολογίας, ἦγουν μὲ ἄσπρα δανεικά, καὶ τὰς ὁμολογίας καὶ τὸ βάρος ἀπέμειναν ἀπάνω εἰς τὴν ἐπαρχίαν λέγοντας αὐτὰ τὰ δίκαια ὁ νῦν Ἡρακλείας ἐφιλοδώρησε τὸν Ἀντώνη ὀλίγον τίποτες καὶ τὰ ἐπῆρεν. Ὁ Ἀντώνης ἀπὸ τὰ βιβλία του καὶ ἀπὸ τὰ ρούχα του καὶ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Σμαράγδα, θέλει ἐπῆρε πέντε πονγγία. Ἀσπρα μετροῦντὰ δόλοτελα δὲν τοῦ εὐρέθησαν, ἐπειδὴ καὶ λέγει πὼς ἡ Σμαράγδα τὰ εἶχε κλέψει ἀρχίτερα καὶ φαίνεται πὼς εἶχε κλεμένα ἐπειδὴ καὶ χωρὶς στενοχωρία πολὺ τὴν ἐφοβέρισεν ὁ Ἀντώνης πὼς θέλει νὰ τὴν βάλλῃ εἰς τὸν μπουσταντζίμαση

νὰ τὴν κάμουν σκετῆ, καὶ αὐτὴ εὐθὺς τὸν ἔδωσε χίλια γρόσια, ἀγκαλὰ αὐτὸς ἀκόμη τὴν ἐνοχλοῦσε νὰ τὴν πάρῃ καὶ ἄλλα, ἀμὴ καὶ αὐτὴ ἡ κατηραμένη ἐγύρευσε νὰ μαρτυρῇ τὸν υἱὸν τῆς πῶς ἦτον υἱὸς καθολικὸς τοῦ μακαρίτου, καὶ ἔτι τὴν ἄφησαν μὲ τὰ χίλια. Κακὴ ζωὴ ἐπέρασε ὁ μακαρίτης μὲ ἐκείνην τὴν τρισκατάρτη ἐπειδὴ καὶ ἔλεγε καὶ ἀχρεῖα λόγια καὶ πάντα καὶ εἰς τὴν ζωὴν του τὸν ἐφοβέριζεν.

Ἰσως ἀγαπᾷς νὰ μάθῃτε καὶ τὴν αἰτίαν ὅπου ἐμανζήλευσεν ὁ **Μιχαὴλ Βόντας** ὄντας τὰ δοσίματα ὑπερβολικὰ τῆς Βλαχίας καὶ μὴ ὑποφέροντας τὰ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πτωχοί, μίαν νύκτα ἔφυγαν τριακόσιοι ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ ὅλοι ἐπῆγαν εἰς τὴν Μπογδανίαν. Εἰς τοὺς τριακοσίους ἄνθρώπους ἦτον ἕως εἴκοσι προεστοὶ καὶ οἱ μεγαλείτεροι δύο τοῦ Μπασαράμπα γαμβροί· ἔγραψαν εἰς τὸν ἐπίτροπον ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν καὶ ἐκλεγούντανε πολλὰ ἀπὸ τὸν ἀδθέντη τὸν **Νικολάη Βόντα**· ἔγραψε καὶ ὁ ἀφέντης ἐναντία αὐτῶν καὶ διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς ὅσας κατηγορίας τοῦ εἶπαν ἐξοδίασε ἕως ἑξακόσια πουργία καὶ ἔτι μὲ τὴν δύναμιν τῶν φίλων καὶ τῶν ἄσπρων ἐδιωρίσθη βασιλικὸς καπιτζήμπασης καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Μπογδανίαν μὲ προσταγὴν καὶ εἰς τὸν **Μιχαὴλ Βόντα** νὰ τοὺς πάρῃ καὶ νὰ τοὺς δώσῃ ὁ **Μιχαὴλ Βόντα** καὶ νὰ τοὺς πάγουν εἰς τὴν Βλαχίαν νὰ ἀγαπίσουν μὲ τὸν ἀδθέντη του· αὐτοὶ ὅμως ἐπῆγαν εἶδῃσι ἄρχήτερά καὶ ἔφυγαν εἰς τὴν Οὐγκρίαν· ἔτι ἔδωσεν εἶδῃσιν ἐδῶ ὁ καπιτζήμπασης· ἐπῆγε καὶ δευτέρᾳ προσταγῇ ἀνίσως καὶ ὁ **Μιχαὴλ Βόντας** δὲν τὰς πύλας νὰ τοὺς στείλλῃ τὸν ματζιλεύουν· ἔτι ἦτον ἀδύνατον νὰ πιασθοῦν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦτον· μὲ ἐκείνην τὴν αἰτίαν ἦσαν καὶ τοῦ καπιτζήμπασης πταίσιμον, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς φαίνεται ἐδικαίωκε τοὺς ἄρχοντας, ἐξώρισαν καὶ τὸν καπιτζήμπαση, ἐγύρεψαν καὶ τὸν ἀδθέντη τοῦ **Μιχαὴλ Βόντα** νὰ τὸν κάμουν μονκαρέρη, ἐπειδὴ καὶ τὸν ἐμέτρησαν διὰ σφάλμα ὅπου δὲν ἔστειλλε τοὺς ἄρχοντας ἐδῶ κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς βασιλείας· ἡ δὲ ἐκλαμπρότης του ὡς φαίνεται ὄντας βαρεμένος ἀπὸ τὴν ἀδθεντείαν, ἐπειδὴ καὶ ἀφέντευσεν ἑνδέκα χρόνους, ἴσως καὶ ὑποπιτεύετο καὶ τοῦτο, ὅτι ἀφοῦ δώσῃ τὸ μονκαρέρι μήπως καὶ τὸν ματζιλεύσουν, ἀπεκρίθη πῶς ὁ τόπος εἶνε πτωχὸς καὶ δὲν δύναται νὰ δώσῃ καὶ ὅτι εἶνε ὀρισμὸς τῆς βασιλείας, καὶ μὲ τοῦτο εὐθὺς ὁ νῦν ἀδθέντης ὀρεγόμενος τῆς ἀδθεντείας, ὁ **Γεηγοράσκο Βόδας** δηλαδή, ὑπεσχέθη ἅπαντα πολλὰ ἐπέκεινα τῶν ἐπτακοσίων πουργίων καὶ ἔλαβε τὴν ἀδθεντείαν, καὶ ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν σας νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὅτι εἰς ἄλλον ἀδθέντην ἀκόμη δὲν ἔγινε τοσοῦτον ὑπερβολικὸν χρέος εἰς αὐτὴν τὴν ἀδθεντείαν. Ἐπῆρε μαζὶ τοῦ καὶ τὴν μητέρα του, ἡ ὁποία ἐζήτησε καὶ τίτλον νὰ γράφεται Δόμνα, καὶ τὴν ἔδωκαν, ἔχουσα καὶ ὅλην τὴν ἐξουσίαν καὶ ὅλα λαμβάνουν τὸ τέλος μὲ τὴν προσταγὴν τῆς, καὶ ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ καὶ τὸν ἀδθέντην καὶ τὸν τόπον, ἐπειδὴ καὶ εἶνε πρᾶγμα ἀσυνήθιστον καὶ ὅσα θέλουν ἀκολουθήσει, καθὼς μετροῦν οἱ φρόνιμοι, μετὰ

ταῦτα θέλετε τὰ μάθει ἢ ἀπὸ λόγου μας ἢ ἀπὸ ἄλλον φίλον. Τὸν **Μιχαὴλ Βόδα** φέροντες τὸν ματζήλι ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ τὸν βόλουν εἰς χάψιν, κατὰ τὴν συνθήειαν τῶν ματζήλιδων, τὸ ἐζήτησαν νὰ δώσῃ ἑκατὸν πενήντα πουργία, καὶ τὰ ἔδωκε μετὰ χαρᾶς καὶ τὸν ἄφησαν εἰς τὸ σπίτι του καὶ κάθηται. Ὑστερον πάλιν μὲ σαράντα ἡμέρας τὸν ἐζήτησαν ἄλλα χίλια πῶς τὰ ζητᾷ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε πῶς δὲν ἔχει πλέον νὰ δώσῃ καὶ τὸν ἐσήκωσαν καὶ τὸν ἔβαλαν χάψι εἰς τὸν μπασπακιουλῆ· ὕστερον μὲ ἓνα μῆνα βλέποντες πῶς δὲν ὑπόσχεται τὸν ἐζήτησαν πεντακόσια, καὶ ἀπὸ τὰ πεντακόσια ἑκατέβησαν εἰς τὰ διακόσια, καὶ οὕτως ἔδωκε τὰ ἑκατὸν πεσόντι τὰ δὲ ἐπίλοιπα ἔδωκεν ὁμολογίαις καὶ τὸν ἄφησαν καὶ κάθεται εἰς τὸ σερᾶγι του μὲ χουζούρι· μάλιστα τὸν ἔκαμαν καὶ ραέτι πολὺ, κατὰ τὴν συνθήειάν τους. Οἱ ἄρχοντες ὅπου ἔφυγαν εἰς τὴν Οὐγκρίαν, οἱ δύο τοῦ **Μπασαρίμπα Βόδα** καὶ δύο τρεῖς μεγάλοι ἄρχοντες ἀκόμη ἦλθαν εἰς τὴν Πόσσαν μὲ τεπτῆλι καὶ εὐρίσκονται κεκρυμμένοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἔχουν φόβον πολὺν οἱ καπηκεχαγιάδες τῆς Βλαχίας, ἐπειδὴ καὶ ἦλθαν διὰ νὰ κατατρέξουν τὸν ἀδθέντην· τὸ τέλος Κύριος οἶδε.

Σὰς ἀφῆκε χρόνους ὁ μακαρίτης ἅγιος Προύσης· ἀπὸ τὸ μέρος τῶν ἀρχιερέων ἦσαν τὰ πέντε ὁ **Διάκκο Γεηγορίος**, ὁ βαπτιστικὸς τοῦ **Ζαχαρία**, καὶ ὁ **Πατριάρχης Κωνσταντινῆς**, ὁποῦ εἶνε κανδηλάπτης εἰς τὸν Κωνσταντῆ· ἔχοντας φίλον τὸν Μπεκλή, τὸν γούναρη τῆς Πόρτας, ὑπεσχέθη τρία πουργία ἄσπρα καὶ ἔκαμε φερμάνι νὰ κάμῃ ἐκεῖνον· ὅμως ὁ παναγιώτατος καὶ οἱ λοιποὶ ἅγιοι ἀρχιερεῖς ἐστάθησαν καὶ ἐξοδίασαν ὅσα ἔδωκεν ἐκεῖνος καὶ τὸ ἀναίρεσαν καὶ σήμερον ἰδ' τοῦ Μαρτίου ἐξεροτόνησαν πάλιν τὸν **Γεηγορίον Προύσης**.

Σὰς ἀφῆκε χρόνους καὶ ὁ Ἐλιτζῆς τῆς Φράντζας καὶ εὐρέθη ἐδῶ ὁ κόνσολος τῆς Σμύρνης καὶ μὲ τὸ νὰ προέγραψε τὴν ἀσθένειαν τοῦ πρώτου εἰς τὴν Φράντζα ἔστειλαν τὸν κόνσολον τῆς Σμύρνης γράμματα βασιλικά καὶ ἐρχόμενος ἐδῶ τὸν ἔκαμαν καθολικὸν ἐλιτζῆ τῆς Φράντζας.

Τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς, ἅγιον πρῶτον Τορνόβου καὶ πρῶτον Μελενίκου σὰς παρακαλῶ νὰ μᾶς τοὺς προσκυνᾶτε καὶ ἅς μὲ εὐχονται· ἅς λαμβάνῃ, παρακαλῶ, τὴν πείραξιν νὰ μοῦ γράφῃ τὴν υγίαν τῆς μὲ τὰς ἁγίας τῆς εὐχάς, αἰτινες εἶψαν μετ' ἐμοῦ ἐν παντί.

αψκζ' Μαρτίου ἰδ'
τῆς ὑμετέρας πανιερότητος ὡς υἱὸς
'Αντωνίου Βιδάλης».

Ἐκ τῶν συγχρόνων τούτων πληροφοριῶν τοῦ Ἀντωνίου Βιδάλη δὴλον γίνεται ὅτι ἡ ἐκλογή τοῦ Καλλινίκου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ διὰ παρασυνα-

γωγῆς ἀρχιερέων ἦτο ἀπλῆ διάδοσις εἰς τὴν ὁποίαν ὁ αἰφνίδιος αὐτοῦ θάνατος συνετέλεσε νὰ διαμορφωθῇ εἰς ἀληθοφανὲς γεγονός. Ὁ ἀνωτέρω Βιδάλης γράφει τέσσαρας ὅλους μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλλινίκου, χρονικὸν διάστημα ἱκανὸν νὰ διαπιστωθῇ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐκλογῆς τοῦ Καλλινίκου τὴν ὁποίαν πάντως θὰ καθίστα γνωστὴν εἰς τὸν ἅγιον Ἀρτῆς. Καὶ ἐνῶ παρέχει αὐτῷ πληροφορίας ἐπουσιώδεις περὶ τῶν μετὰ θάνατον τοῦ Καλλινίκου συμβάντων ἀποσιωπᾷ τέλεον οὐσιωδέστατον περᾶγμα, τὴν ἐκλογὴν δηλονότι αὐτοῦ ὡς οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· ἄλλως τε ὁ ρηθεὶς Βιδάλης περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν τοῦ Καλλινίκου πολυτίμων ἀμφίων τὸν λόγον ποιούμενος ρητῶς λέγει ὅτι «εἶχε προετοιμάσει ταῦτα ἐπειδὴ εἶχε γνώμην νὰ πατριαρχεῖσθαι»· τὸ ὅποῖον σημαίνει ὅτι δὲν ἐγένετο πατριάρχης· διότι ἂν τοιαύτη ἐκλογὴ ἐλάβανεν χώραν ἄλλως θὰ ἀφηγεῖτο τὰ κατ' αὐτόν. Ἐκτῆς ὅλης ἐκθέσεως συνάγεται ὅτι περὶ τοῦ Ἡρακλείας Καλλινίκου ὁ λόγος «ὅστις ἄφησε τὴν ἐπαρχίαν μὲ τριάντα πονγγία ἄσπρα χρῆος καὶ ὄλο ἐδικό του» καὶ οὐχὶ περὶ ἐκλεγέντος οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. Διὰ ταῦτα φρονῶ ὅτι ἡ κατάταξις τοῦ Καλλινίκου μεταξὺ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ὀφείλεται εἰς πλάνην ἀποκρυσταλλωθεῖσαν εἰς ἱστορικὸν γεγονός διὰ τοῦ ἐπισυμβάντος ἀπροσδοκήτου θανάτου αὐτοῦ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ συνοδίας Ἀκαδημίας.

Ὁ Ἡρακλείας Καλλνίκος καίτοι διεκρίνεται μεταξὺ τῶν λογίων τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐδίδαξεν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Ἀκαδημίᾳ οὐδὲν ἔργον συνέγραψεν¹⁾. Ὁλοῦ ὁ βίος αὐτοῦ κατηναλώθη εἰς τὴν μικροπολιτικὴν τοῦ Φαναρίου. Ὡς ἀρχηγὸς δὲ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἀρχιερατείας του, τῆς ἀντιθέτου πρὸς τὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν μερίδος συνσκέντρωσεν ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν καὶ δρᾷσιν εἰς τὸ νὰ συντρίψῃ τὸν πατριάρχην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ γίνῃ κύριος τοῦ θρόνου χωρὶς νὰ τὸ ἐπιτύχῃ. Ἐν ὑμολογικὸν ἔργον Κανὼν εἰς τὴν Θεοτόκον, ἀνωγύμως φερόμενον εἰς Κώδικας²⁾ καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ πατριάρχου Γενναδίου τὸ πρῶτον δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Οὐγγροβλαχίας Νεοφύτου, ἀναδημοσιευθὲν ἐν τῷ Θεοτοκαρίῳ τοῦ Νικοδήμου, ἀπεδόθη εἰς τὸν Ἡρακλείας Καλλνίκον. Ἄν ὄντως ὁ Νικόδημος εὗρε τὸν Κανόνα τοῦτον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἡρακλείας Καλλνίκου φε-

1) Ἐν Ἱεροσολυμιτικῷ Κώδ. εὐρεται ἐλεγείον τοῦ Καλλνίκου «εἰς τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γεγονότα κύρ Δοσίθεον (†1707) οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Καλλνίκου» καὶ μετ' αὐτὸ σημεῖωμα «οὗτός ἐστιν ὁ νῦν χρηματίζων μητροπολίτης Ἡρακλείας» (Κερμέως, Ἱεροσολ. Βιβλ. Δ, 40. Πρβλ. καὶ Ζερλέντι, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 732.

2) Κερμέως, Μαυρογορδάτος Βιβλιοθήκη Α 166—167 (ἐν Κώδ. 19 τῆς Λέσβου). Constantin Litzeica, Catalogul man. Greesti (Bucaresti 1909) σελ. 265 (ἐν Κώδ. 585 σ. 177 τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημίας).

ρόμενον, πάντως ἀνήκει οὗτος εἰς ἀρχαιότερον Ἡρακλείας συνώνυμον¹⁾.

Τοῦ Καλλνίκου περιεσώθησαν ἐπιστολαὶ τινες πρὸς τὸν πατριάρχη Ἱεροσολύμων Χρῦσανθον ἀποκείμεναι ἐν τῷ ἀγιοταφικῷ Μετοχίῳ Κωνσταντινουπόλεως²⁾, ἐξ ὧν μίαν ἐδημοσίευσεν ὁ E. Legrand³⁾ καὶ ἄλλην ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀρτῆς ὁ Ἀλέξανδρος Λαυριώτης (τὴν ὑπ' ἀριθ. 8)⁴⁾. Πόσον δὲ πολύτιμα διὰ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν εἶναι τὰ τοιαῦτα μνημεῖα μαρτυρεῖ ἡ νῦν δημοσιευομένη μικρὰ συλλογὴ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἡρακλείας Καλλνίκου⁵⁾, τόσα σκοτεινὰ σημεῖα τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ διαφωτίζουσα.

I.

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ τῆς ἀγνωστῆς μητροπόλεως Ἀρτῆς κυρίῳ Νεοφύτῳ τοῦ μῶ πατρὶ καὶ δεσπότῃ τὴν κλινοκαρτὴν μετάνοιαν.

Προϋέσταλκα μὲν αὐτῇ διὰ τοῦ ἀγίου Βελλᾶ διεξοδικώτερον πᾶν περὶ τοῦτο τε ξυνέβη γενέσθαι, σημειούμενος ἐκεῖσε, ἐξ ὧν ἂ μὲν ἦν ἐν τῷ ἔργῳ, ὃ δὲ ἐν τῷ ἔργῳ κηρύσσεται ἡμεῖς μὲν γέγονε φθάσαντα, θὰ δ' οὐκ ἔτι ἴδωμεν καὶ τὸν ἐπὶ τῷ ἔργῳ, πανιερώτατε, καὶ οὐκ ἂν ποτε παύσομαι παρῶν τοῦτ' ἄχρις ἂν ἐν τοῖς ζῶσι διατελῶν ὑπάρχω· πῶς γὰρ ἂν σιωπήσομαι λήθῃ βαλὼν τὰ ἡμέτερα; εἰ γὰρ τοῦτο χώραν λάβοι (ὃ καὶ ἀπεύχομαι) καὶ μητρὶ τέκνον, καὶ μήτηρ νόσῃ τῆς ἰδίας σαρκὸς ἐπιλήσονται ἀλλὰ καὶ σῶμα τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἂν καταφρονήσαιο καὶ πᾶν ἕκαστον τῆς ἰδίας ἀντιστρατεύσαιο φύσεως.

1) Ἡρακλείας Καλλνίκος φέρεται ὡς κτήτωρ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 92 Suppl. Παρινοῦ Κώδ. (18^ο αἰῶνος). Ἰδ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Τυπικὸν τῆς ἐν Κηπόλει μονῆς τοῦ ἀγίου Μάμαντος, ἐν «Ἑλληνικοῖς» τ. Α' σ. 245. Ὁ Γ. Παπαδόπουλος ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ἔργου αὐτοῦ «Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μουσικῆς σ. ιη' γράφει ὅτι κατὰ τὰ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Κυριακοῦ Φιλοξένου σημειούμενα ὁ Ἡρακλείας Καλλνίκος ἤκμασε πρὸ τοῦ 18^ο αἰῶνος.

2) Ἰδ. Κ. Σάθσ, Μεσαιων. Βιβλ. Γ, 525. «Ἄλλαι ἐπιστολαὶ διαφόρων ἀποσταλείσαι εἰς τὸν Καλλνίκον κείμεναι ἐν Κώδ. 113 τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου». Ἰδ. Λάμπρο, Κατάλογοι ἀγιορειτ. Κώδ. Α. σ. 208.

3) Epistolaire grec. Bibl. greque vulgaire t. IV, Paris 1888 σ. 156—159.

4) Ἑταιρεία Μεσαιωνικῶν ἔρευνῶν ἔτος Α (1880) σ. 84.

5) Ἡ ἀναγρὰ τῆς συλλογῆς ταύτης ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀρτῆς τοῦ φυλάσσουμένου ἐν τῇ Μεγίστῃ Λαύρᾳ (ἐν Ἀγίῳ Ὄρει) ἐγένετο ὑπὸ τοῦ εὐπαιδέτου φίλου μου Γέροντος Σπυρίδωνος Λαυριώτου ἱατροῦ πρὸς ὃν δημοσίᾳ ἀπονέμω εὐχαριστίας θερμὰς.

Τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐν εἰρήνῃ διάγει βαθεῖα· τὰ τῶν ἡγεμόνων οὕτως ἔχει, ὥς εἶχε τὸ πρότερον ἑκάτερος δηλαδὴ ἡ· ἔλαχεν ἐπαρχίας ἄρχων τῶν πρώων ἡρεμούντων οἴκοι· ὁ αὐτοκράτωρ ὑπερκρατήσας ἀπάντων τῶν ἀκρατῶς ποτὲ κρατησάντων κατὰ κράτος τούτων κεκράτηκε, τοὺς μὲν ἀγχόνης, τοὺς δὲ μαχαίρας ἔργον ἀποδειξάμενος· ἔστιν οὖς οἵτινες ὑπερορία κατεδικάσθησαν.

Ἄλλ' οὐκ ἂν ποτε, οἶμαι, τὴν φίλην ἐλόφονται ἴδοις ἂν καὶ τὴν θάλατταν πᾶσαν σώματι ἀνθρώπων ἀντὶ λυθύνων πλήθουσιν ἀμύπολλα. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως·

Ἄλλὰ καὶ λόγος ὧς ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν βορέων πολὺς, ὅπερ διδωσιν ἐννοεῖν τῷ προυχόνθ' ἡ περὶ τὰ πολεμικὰ μεγίστη παρασκευὴ καὶ πρὸς βίον, ὅπερ οὐκ ἀπίθανον. Τὸ μὲν γὰρ Σκυθικὸν φύλον ἐς τέλος τούτους ἐθρόνησε (τοὺς περὶ τὸν Ἰσμηλὴ φημί) καὶ τοσοῦτον αὐτῶν τὴν καρδίαν ἐξώγκωσεν, ὥς ὅσον οὖπω ἐν αἰχμαλώτων μοῖρα γενήσονται πᾶς ὁ τῆς Ἀγαρ' ἀλλ' αὐθις πάλιν οὗτοι κατεσιγάσθησαν μικρὸν τι θαρσύναντες πιστώσαντος αὐτοὺς τοῦ τῶν Μοσόχων πρέσβεως, ὥς οὐ κατ' αὐτῶν ἡ μάχη. Οὗτος γὰρ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου μετὰ πεμπτος γεγωνὺς καὶ ἐρωτηθεὶς περὶ τῶν τοιούτων, ἀληθῆ μὲν ἔφη ταῦτα λαμπρὰ τῇ φρονίᾳ καὶ πλείονα τούτων τοῦ μού βασιλέως ὑπάρχει τῷ ἔργῳ καὶ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἀντιλήψει καὶ τῇ ἐπιτηδεύσει, ἀλλ' οὐ καθ' ἑμῶν ταῦτα· καὶ περὶ μὲν τοῦ νῦν ἔτους ὅμηρον ἐμαυτὸν παρέχω, ὅτι οὐδὲν ἔσται πρὸς μάχην περὶ δὲ τοῦ μέλλοντος οὐκ οἶδα φησί. Λόγος δ' ὧς ταῦτα πάντα τῶν λέχων πέρι ἠδ' ὑπὲρ πιστὰ παρ' ἐκείνου τοῦ ταπεινοῦ Πέτρου, μυριάδες δ' εἰσὶν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα πάντες οἱ καταβάντες. Ἰσθι καὶ τοῦτο, πανιερώτατε, ὅτι πᾶς ὁ βασιλεὺς στόλος πρὸς τὸν Εὐξείνιον τῷ νῦν πλευσεῖται, ἵν' ὅπως τὸ ἡμιτελὲς τοῖχος διὰ χειρὸς βαρείας ἤδη διοικοδομήσωσι, πύργους τε καὶ προμαχῶνας ἐν αὐτῷ περιβαλοῦσι· τοῦτο δὲ ἔστιν ἵνα τὸ τῆς Μαϊότιδος ἐκρεῖν νάμα. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλλως.

«Ἐχει δὲ καὶ τῆς Παροναξίας ἡ τῆς Κωνσταντινίου ἐλήλυθε δ' οὐ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἰδίου γόνου τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ. ἔχει δὲ καὶ γραμμάτων συστατικὰ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀμφὶ τὰ τρία, ὥστε εἰπεῖν καὶ πάλιν ὁ αὐτός, τῶν κατηγορῶν μηδενὸς εἰς πρόσωπον τῆς ἱερᾶς ἀπαιτήσαντος· συνόδου. ἔχει τοῦτον ὁ οἶκος Ἰωάννου τοῦ ἐρμηνέως τοῦ ναυάρχου. Καὶ ταῦτα μὲν παρ' ἡμῶν πρὸς μικρὰν αὐτῆς γνῶσιν· γραμμάτων δ' αὐτῆς ἱερῶν καὶ σοφῶν μὴ ὑστερήσῃθ' ἡμᾶς ἀντιβολοῦμεν τὸν ποθεινὸν ἡμῖν καὶ χρυσοῦν χαῖμα συνεπαγομένων καὶ τὰς ἐθάδας ὑμῶν εὐχὰς ὧν μεθέξει γενοίμεθα διὰ τάχους. ἀμήν.

αψδ' Θαραγλιωνος ιδ'

ὅλος ἐξηρηγμένος τῆς ὑμετέρας πανιερότητος
Καλλίνικος

Πανιερώτατε λογιώτατε καὶ θεοπρόβλητε μητροπολίτα . . . Ἀρετῆς...
κὺρ Νεόφυτε κλπ.

Ἄρα κατὰ τί ἔπταισα μεγάλως, πανιερώτατε δέσποτα, πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτῆς κορυφὴν καὶ διὰ τοῦτο κολάζομαι χρόνον τοσοῦτον συχνὸν ὑστερούμενον τῶν παρ' αὐτῆς πανιέρων γραμμάτων· ἐγὼ μὲν εἰς ἐμαυτὸν οὐδὲν οἶδα καὶ διὰ τοῦτο ἀπορῶ. Ὡ πόσον ἴσχυσε τὸ μέγα μου πταῖσμα φεῦ εἰς πόσον μίσος ἐπροχώρησεν ὥστε μόνον καὶ μόνως ἡμεῖς ἐμείναμεν ἔξω τῆς σωστικῆς κιβωτοῦ τῶν σοφωτάτων αὐτῆς γραμμάτων· εἰ μὲν καὶ τὸ ἐνδόσιμον εἶναι παρὰ τοῦ δούλου αὐτῆς, εἴτουν διότι δὲν ἔγραψα πρὸ πολλοῦ, ἔχω γὰρ δικαιολογηθῶ περὶ τούτου· ἀγκαλὰ καὶ ἔγραψα ἱκανῶς. Τὸ μέγα καὶ πολὺ θανατικὸν ὅπου ταῖς ἀπερασμέναις ἦτον ἐδῶ δὲν σὰς λανθάνει· τότε ἐγὼ καὶ με δλον ὅπου εὐρίσκομουν φευγὰς εἰς Θεραπεία πάλιν σὰς ἔγραψα, εἰς τὰ ὅποια διέτριψα μῆνας τέσσαρας, ἀπὸ Σεπτεμβρίου ἕως Δεκεμβρίου καὶ ἔμεινε καὶ τὸ σχολεῖον τόσον καιρὸν ἐσφαλισμένον μετὰ ταῦτα ἔκαμα δύο μῆνας ἀσθενῆς ἀπὸ πόνους καὶ ἀσθένειαν ὀφθαλμικὴν. Μετὰ ἀκούη δὲν ἀνέσφαλα ὀλίγον καὶ ἰδοὺ ὁ θάνατος τοῦ ἀνερπιοῦ μου Ἰωάννου (ὁ πρὶν ἡμετέρος ἐπίσκοπος) ὅστις ὅσῃ λύπην καὶ δόλυν μού ἔδωκεν δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω. Μετὰ ταῦτα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἕνα ἰδίον μὲν μικρὸ κορίτζι ἐπανούκλισε καὶ ἐφενεγάθησεν ἔνθεν κάκειθεν· μετὰ βίας τὴν λαμπρὰν ὑστερον ἤλθαμεν εἰς τὸ σπῆτι. Λοιπὸν ἐσκοτισμένον ὄντα με ἀπὸ τοιαύτας καὶ τσαύτας περιστάσεις, ἐκλιπαρῶ τὴν ἄκραν αὐτῆς τελειότητα νὰ με συγχωρήσῃ καὶ νὰ μὴ συνορισθῇ τὴν σιωπὴν μου, ἀλλὰ ἀποβλέπουσα εἰς πόσα δεινὰ περιέπεσα νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ καρδίας τὴν ἀμαρτίαν τοῦ δούλου αὐτῆς. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Ἄλλὰ καὶ ἡξέρω καλὰ ὅτι πολλοὶ εἶναι ἐντεῦθεν ὅπου τῆς σημειώ-
νουν εἰς πλάτος πᾶν ἄξιον ἀκοῆς διὸ δὴ καὶ ἐὰν δὲν ἐγράψαμεν ἡμεῖς συ-
γνωστέοι. Ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς ἄλλοι δὲν ἦλθον τόσῳ νεωστὶ εἰμὲν ὁ ἅγιος
Προύσης καὶ Μαρωνίας καὶ ὁ ἅγιος Ἰωαννίνων σήμερον ἢ αὐριοῦ
ἐρχεται ἀπὸ Ραιδεστοῦ μετὰ τοῦ ἁγίου Ἡρακλείας· ἐρχεται καὶ ὁ Γου-
θίας. Ὁ κράτωρ ἐγέννησε προχθὲς υἱόν, πλὴν ἀπόθανον οὗς εἶχε πρότερον
δύο υἱοὺς καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν του λύπην μετοίκησεν εἰς τὸ Διπλο-
κόνιον. Τὸ γράμμα ὅπου ἐστείλετε τοῦ ἁγίου πρωτοσυγγέλλου νὰ τὸ στεί-
λῃ κατὰ τὴν πατρίδα εἰς τὸ σπῆτι σας, τὸ ἐστειλά ἐγὼ μὲν τὰ ἰδικὰ μας
τὰ κατὰ. Τοῦ ἁγίου Παροναξίας τὰ φλωρία, τοῦ νῦν λέγω, ἐφάνηκαν
εἰς τὴν Ναξίαν διότι ἔνας δηρετῆς διάκος τὰ ἔλαχε καὶ ἐσώκωσε μερικὰ
καὶ πάλιν τοῦ τὰ ἔδωσαν καὶ ἡσύχασεν ὑστερον λέγει μετρώντας τὰ εἶρεν
ἔτι λείποντα ἕως 80 καὶ ἄρχισε νὰ τιμωρῇ τὸν διάκονον· αὐτὸς δὲ ἀπο-

δράς ἦλθεν ἐδῶ, ὅστις εἶνε τοῦ ἀρχidiaκόνου ὑπηρέτης. Ὁ τζελεμπής καὶ πρωτονοτάριος ἀρραβωνίζεται τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀδαμίτζα καὶ τοῦ Σπαντιωνάκη ὁ υἱὸς τὴν δευτέραν θυγατέρα τοῦ μακαρίτου κυρίτζη Γεωργιάκη. Ἐστεφανώθη καὶ ὁ Μπεγιζαντής υἱὸς τοῦ Γεηγοράσκου Βόντα τὴν θυγατέρα τοῦ Μπαλασάκη. Τὸ σχολεῖον ἀπὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὸ παραιτήσμεν· τὰ αἶτια πολλά, εὐρισκόμεθα πάλιν εἰς τοῦ ἀρχοντος· ὅταν οὖν Θεῷ ὁρίσετε μανθάνετε τὸ διατί. Ἀκούω ὅτι θὲ νὰ ὁρίσετε καὶ χαίρομαι ἄμποτες νὰ ἀξιωθῶ νὰ σᾶς προσκυνήσω ἐν παρουσίᾳ. Ὁ ἅγιος Δρύστερας ἀκριβῶς σᾶς ἀσπάζεται· ὡς εἶνε καλὰ μᾶς ἀγατᾶ τὴν πανιερότητά του ἔχω φιλοῦσάν με· πολλοὺ λόγον ἀξιοῖς. Ταῦτα μὲν, αἱ δὲ ἄγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

αψιστ' Ἰουνίου ιγ'

δοῦλος ἐλάχιστος τῆς σῆς πανιερότητος καὶ ἐβδελυγμένος αὐτῇ

Καλλίνικος

3

Τὴν ὑμετέραν ἐρωμένην σύνεσις καὶ ἀνδρεία ἐν φερούσῃ φεικτικῆς καὶ προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι. Ὡς ἀπὸ μέλους τῆς ἀσπαστικῆς ἐρχομαι νὰ τὴν ὑπερευχηθῶ· δώσω σοι Κύριος τοῦ κόπου τὴν ἀμοιβήν, τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης ἐν ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἀγγέλων καὶ λείψῃ τὰ βραβεῖα τῆς ἁνω κλήσεως μετὰ τῶν θείων ἱεραρχῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας· καὶ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τῆς μνήμης αὐτῶν ὑπερήλθης, ὡς ἔμαθον, μονώτατος ἀναλαβὼν τὸν ἀγῶνα· ὑπερευχόμεαι δὲ ἵνα καὶ τέλος ἐπιτεθῇ καλὸν τῇ ὑποθέσει. Ἄ τί τέχνην ὅπου ἤθελες νὰ μὲ κάμης μὲ τέχνην· ὅμως, ἀδελφέ, σὲ παρακαλῶ, νὰ ζῇς ἐν Κυρίῳ, μὴ με ἐνοχλῇς, ὅτι ἔχω πολλὰ βάρη· τό γε νῦν ἔχον ἄφισέ με νὰ φθάσῃ ἡ τειραετία ἢ διὰ χατήρι σου ἔστω καὶ ἐν τῇ τριετίᾳ καὶ τότε ὁρισμός σου· ἐρχομαι ἐν Κωνσταντινουπόλει. Εἰς τὸ γράμμα τοῦ κοινοῦ φίλου γράφω κοινῶς καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἀδελφότητι δὲν ἔγραφα ἰδίως· ὁμοίως τὰ γράμματα τὰ ἔδωσα προχθὲς διὰ τὴν Ἀνδριανούπολιν· ἔπειτα σήμερον ἐφθάσεν ἄνθρωπος τοῦ ἁγίου Πεκίου ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του καὶ ἐρχεται εἰς τὸν γέροντά του καὶ ἔγραφα τὸ παρόν· ἐστειλα καὶ εἰς τὸ χάνι καὶ ἐπῆρα τὰ προγραφέντα γράμματα καὶ ἰδοὺ οὐτέλλω καὶ αὐτὰ μὲ τοῦτον καὶ τὰ στέλλω καὶ πάλιν ἀσπάζομαι τὸν ἀνδραγαθιστὴν ἀρχοντα καὶ φίλον ἡμῶν δι' αὐτῆς, καὶ πάλιν προσμένω ἀπόκρισιν κοινήν ἢ καὶ ἰδίαν· καὶ βουλὴ μου εἶνε αὕτη· ὡς ἐπάγγη πάλιν ὁ Κακοκοσμάς εἰς το Σίναιον ἀπάνω νὰ κλαίῃ τὰ

παρανομήματα καὶ ἀδικήματα τοῦ τε Σιναίου Ἀλεξανδρείας καὶ Κωνσταντινουπόλεως· ἃ εἶνε εἰς τὸ χέρι σας. Γράφω διὰ τὰ 750 καὶ διὰ τὰ 217· τὰ μὲν εἰς τὸν Κοσμάν, τὰ δὲ εἰς τὸν ἀρχidiaκόνον αὐτοῦ καὶ 4 ἀποκοπὰς διὰ νὰ τὰ πάρετε. Καὶ ἡ πρώτη μου ψήφος παρακαλῶ νὰ μὴ ἀκυρωθῇ ἢ κατὰ δευτέρον λόγον· ἡ δευτέρον παρακαλῶ τὸν γέροντα, ἂν ζῇ, Ἀγάπιον, μοῦ ἔκαυσε τὰ σπλάγχνα ἡ κατάστασίς του· ἡ ἁγία σου εὐχή νὰ τὸν ὑγιάνῃ μὰ θαρρῶ ἕως τώρα νὰ ἀνεπαύθῃ ἐν Κυρίῳ, καὶ ἀγάπα τὰ παιδία καὶ βοήθησον αὐτοῖς ὅπου ἔχει λαβεῖν διὰ τὴν ἀγάπην μου, ὅτι σᾶς ἠγάπα πολλὰ ὁ πατήρ. Εἶχα γράφει δύο καὶ τρεῖς τῷ ἀρχidiaκόνῳ Ἀνανίᾳ νὰ τὸ κάμῃ, διότι χωρὶς ἄλλο ἄρτι δὲν γίνεται τοῦ πατριάρχου καὶ ὅλον νὰ ἔλεγεν ἀμὴ ἀπέτυχον καὶ αὐτὸ εἶναι πάνυ ἀναγκαῖον ἡμῖν καὶ σχεδὸν καταπανυστικὸν πολλῶν σκανδάλων διὰ νὰ μὴ εἶπω ὅλων· τὸ ὅποιον εἶνε καὶ γιολντά· τοῦτο ἴσως νὰ σᾶς τὰ ἔγραφα καὶ ἰδοὺ πάλιν τὸ γράφω· οἱ δὲ χρόνοι σου ὑπὲρ πολλοί. Ἡθελα νὰ στείλω καὶ τὰ ἔγγραφα ὅλα τῶν δύο καταράτιων αὐταδέλφων, ὅμως δὲν εὐρήκα πιστὸν ἄνθρωπον πλὴν ἂν μοῦ γράψετε ἢ κάμουνν χρεῖα τὰ στέλλω μεσαί· εἶναι καὶ πολλὰ εἶναι καὶ πολλὰ αὐτῶν ρωμαϊκὰ ἄξια θέας· ἔχει ὁ εἰς καὶ γράμμα δομένον ἂν πλέον ἀνακατωθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς μητροπόλεως νὰ γραφθῇ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ 2000 γρόσια· μάρτυρας ὁ νῦν ἐκλαμπρότατος ἀκόλατος Βλάχμης καὶ ὁ ἄλλος Ἀνδριανουπόλεως.

αψιστ' Φεβρουαρίου κ'

† Ὁ [Φιλιππουπόλεως] Καλλίνικος

4

Ἀσπάζόμενος τὴν φίλην μοι παρειὰν προσκυνῶ τὴν σὴν ἀδελφότητα. Ἦλθεν ὁ Κωνσταντῖνος εἰς Φιλιππούπολιν καὶ γράμμα σοῦ τοῦ ἀγαπητοῦ μου οὐκ ἔλαβον· καὶ πῶς ὑπολαμβάνεις νὰ ἔγινεν ἡ ψυχὴ μου; τὴν ὁποῖαν ἐλύπησες κατὰ κράν μὰ τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα σωτήρα Χριστόν, τὸν ἅπαν τὸ τῆς ἐχθρας μερότοιχον διαλύσαντα καὶ τὸ πᾶν εἰς ἐν τῇ ἀφάτῳ αὐτοῦ κενώσῃ συνάπαντα· ὅμως ὅσα καὶ ἂν μοῦ κάμης δὲν μετοβάλλομαι οὔτε τὰ ψηφῶ εἰς σκάνδαλον· ἐρχομαι καὶ ἄ· μᾶς κρίνει πρόσωπον ἔτερον καὶ δέχομαι τὴν ποινήν· τόσον ὑπερίσχυσε τὸ κακίωμά σου ὅπου καὶ τὸν φίλον ἐμπόδισας νὰ μὴ μᾶς γράψῃ· ἐν λυποῦμαι πῶς ἂν ἔλθω, ἢ καλότερα νὰ εἰπῶ, ἂν μὲ φέρετε δὲν τὸν βλέπω· ὅμως ἄς εἶναι καλὰ καὶ θέλομεν τὸν ἰδῇ ἄλλοτε, ἂν μᾶς τὸν χαρίσης. Τὰ γράμματά σου καὶ τὰ γράμματά μας φυλλάττονται καὶ φανεῖται ὁ πταίστης· τὰ πάντα ἄνωθεν ἐξήρτηνται· ὅθεν τοῖς γενομένοις δεῖ πάντας πείθεσθαι καὶ προσκυνεῖν

τῶ πάντα καλῶς διεξάγοντι. Ἀπὸ τὸ φοβούμεν δὲν τὸ ἐγλύτωσα ἔθα-
ροῦσα ἐντὸς τῆς τετραετίας νὰ ἰδῶ τὴν πόλιν σας, ὅμως δὲν μᾶς ἀφί-
σατε οὔτε κἂν ἐν τῇ διετίᾳ· πλὴν εἰς τὰ οὐκ ἔφ' ἡμῖν τί εἶπω; ἢ τί λα-
λήσω; ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τὰ τέλη καλὰ καὶ καλὴ ἀντάμωσις· στακοὺς θέλω
νὰ μοῦ ἔχῃς καὶ σβουρδούκλους καὶ μὲ καλὸν κέφι νὰ σὲ εὖρω καὶ ἄφες
τοὺς νεκροὺς θάπτειν τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς· ἔκαμα πολλὰ νὰ μὴν ἔλθω, ἀμὴ
ὅταν σὺν Θεῷ ἀκούσει τὰ μεταξὺ θέλεις κρίνει ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ ἀκούσω
τῆς πατριαρχικῆς προσταγῆς ὅχι ἐκὼν ἀλλὰ καὶ ἄκων· ὅθεν πάλιν καλὴ
ἀντάμωσις καὶ θέλω καὶ σὺ ἀκαπαχύν (;) καὶ τότε μόλις νὰ κάμω ἀγάπην

αἰσιτ' Ἀπριλίου ιστ' [ἀπὸ Φιλίππουπόλεως]

ὁ ἀγαπητὸς σου καὶ πταίστης

Καλλίνικος

5

Τὴν σὴν πανίερον κορυφὴν ἐν φιλήματι ἀγίῳ αἰδημόνως καὶ ἀσμένως
ἀσπάζομαι. Θαῦμα μέγα πόσον εἰς τόσον ὑπερίσχυσε τὸ πρὸς τὴν ἀνεξι-
κακίαν αὐτῆς μου σφάλμα καὶ ἀκούσιον πλημμέλημα καὶ δὲν ἠθέλησε
πλέον νὰ μοῦ γράψῃ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ καὶ ἔστω κατὰ τὴν ἀνα-
κεκαλυμμένην τῇ κεφαλῇ καὶ ἅπαν πολλάκις ἔγραψα, ὅμως καὶ πάλιν λέγω
τὸ ἔσφαλα καὶ ἂν εἶνε ὀρισμὸς τῆς ἡς ἐξετάσῃ τις ἀδέκαστος διαιτητὴς
μας μεταξὺ καὶ στέργω αὐτῆς τὴν ψηφισθεῖσαν κατ' ἐμοῦ δίκην· εἰ δὲ μή
γε ἄκριτα τί ἀδικεῖς τὴν φιλίαν καὶ δὲν μᾶς γράφεις; Μόλις ὁ κὺρ
Διαμαντῆς τῇ σέ' τοῦ παρόντος εὐρήκε καιρὸν νὰ κινήσῃ καὶ διὰ τοῦτο
μετ' αὐτὸν σᾶς γράφω· ἦτον ὁ σκοπὸς μου νὰ κινήσω καὶ ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ
καὶ δέκα ἡμέρας προτέτερα, ἀμὴ ἢ ἐξικνικὴ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων
μᾶς ἐκράτηεν, οὔτε οὔτε ἡμῖν οὔτε τοῖς χριστιανοῖς ἐφάνη εὐλογον, τοῦ
ὑπερτάτου διαβαίνοντος ἐντεῦθεν ἡμεῖς νὰ λέιπωμεν καὶ μάλιστα ἔχον-
τας τοὺς δύο μας φίλους· ἐδῶ, οἱ ὅποιοι πάντα λίθον κινουσι καθ' ἡμῶν·
ὅμως ἐλπίζω εἰς Θεὸν τῶρα ὁποῦ περῶ ἀπ' ἐδῶ ὁ οἰκοκύριος νὰ ἐλευθε-
ρωθούμεν· μόνον τὴν παρακαλῶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ νὰ
μᾶς στείλλετε τὰ ἔγγραφα ὅλα τὰ τε ἐξωτερικά, τὰ τε ῥωμαϊκὰ καὶ τὸ
ἀποριστικὸν τὰ ὅποια (τὸ παλαιὸν λέγω, εἰ δὲ καὶ εἶνε καὶ νέον ἔχειμεν
διπλὴν τὴν χάριν) νὰ τὰ βουλώσῃτε καὶ νὰ τὰ δώσῃτε τοῦ **Διαμαντῆ** καὶ
ἄς μὴν ἡξεύρῃ οὔτε αὐτὸς τί εἶνε αὐτά, μόνον νὰ ἔλθουν εἰς χεῖράς μας.
Ὅταν ἦλθεν αὐτοῦ ὁ **Κωνσταντῖνος** ἔγραψα τῷ κοινῷ φίλῳ καὶ ὑμῖν περὶ
τῶν ἔγγράφων, ὅτι δηλαδὴ νὰ σᾶς τὰ δώσῃ νὰ μᾶς τὰ στείλλετε μετ' αὐτοῦ,
ἀλλ' ὅχι πῶς δὲν μᾶς τὰ ἐστείλλετε, ἀλλ' οὔτε κἂν μᾶς ἐσημειώσατέ τι

περὶ αὐτῶν. Καὶ τί λέγω τοῦτο; οὔτε κἂν τὸν ἄφησες νὰ μᾶς γράψῃ ὥς
τόσον ἐκορυφώθη ἢ πρὸς ἐμέ σου ἀπέχθεια καὶ τὸ μῖσος, δι' ἣν μοι κατη-
γορεῖς ἀκνησίαν. Ὅμως πάλιν τὴν παρακαλῶ νὰ σοῦ γράψῃ καὶ τὰ ἔγγρα-
φα νὰ μᾶς στείλῃ ὅτι τὰ ζητοῦν πολλὰ βιαστικῶς ἀπὸ λόγου μας οἱ χρι-
στιανοί, οἱ ὅποιοι μοῦ τὰ ἔδωσαν εἰς χεῖράς μου. Ἀφ' οὗ περάσῃ ὁ
ὑπέρτατος καὶ ἡμεῖς κινούμεν· νὰ ἡξεύρης πόσον ἐπιίλαισα μὲ τοὺς φίλους
καὶ ὅλον παλαίω, ῥῶτα τὸν **Διαμαντῆ**, ὅμως δι' εὐχῶν σας τὰ ῥῶτα δε-
δώκασι καὶ ἄκοντες, ἀλλ' οὐ παύονται οὔτε παύσονται. Ταραχὴ μεγάλη κα-
τέλαβε τὸ πᾶν· τῆς τοιαύτης αἰφνιδίου μεταβολῆς ἐγερθείσης ποῦ ἡμπορεῖ
νὰ φανῇ ἔξω. Τὸν κὺρ **Δαμασκηνὸν** ἐπαρακάλεσα νὰ κάμῃ κόπον νὰ συ-
νάζῃ τὴν ἐπαρχίαν διότι ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ μὴν ἀπλώσω τὸ χέρι μου οὔτε
κἂν παρὰ νὰ πιάσω, ἀλλ' ἢ πανιερότης του νὰ μαζώγῃ καὶ νὰ δίδῃ με
καθαρὸν κατὰστικον ἕως οὗ νὰ ἔλθω αὐτοῦ, καὶ τότε νὰ στείλλῃ ἢ σύνο-
δος, γνώμη τῶν χρησφιλειτῶν, ὅντινα βουλευθῶσι νὰ συνάξουν μαζὶ μὲ
τὸν κὺρ **Δαμασκηνόν**, ἢ μόνος του, καθὼς φανῇ εὐλογον, νὰ ἴδωσιν καὶ τὰ
ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα καὶ ἂς κάμουν ὥς θέλουν καὶ διὰ νὰ φανοῦν τὰ φλυα-
ρίσματα τοῦ καθενὸς τόσον τῶν ἀπ' ἐδῶ φλυαρούντων, ὅσον καὶ τῶν
ἀπ' αὐτοῦ, ὅποιοι ἂν ὦσιν, καὶ διὰ νὰ κάμουν καὶ ὅτι λογῆς καιὸνα θέ-
λουν ἄλλον νὰ περιπατοῦμεν, ἐπειδὴ καὶ δὲν μᾶς ἀφίνουν νὰ βαδίζωμεν
εἰς τὸ πᾶν ὡς ἐπὶ τὴν κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἔγραφε, ὅμως θαρρῶ πῶς θέλουν περ-
πατήσει αὐτοὶ εἰς ψυλῶτερον καὶ ἀδυνατώτερον. Καὶ ταῦτα μὲν μὲ παρά-
πονον πολὺ καὶ ἀπὸ λυπηρᾶς καρδίας· καὶ ἂς εἶσαι καλὰ καὶ μὴ μᾶς
γράψῃς.

αἰσιτ' Μαῖου ζ'

Καλλίνικος

6

Τὴν ἐμὴν σου γίνκυτάτην πατριὰν ἐναγκαλιζόμενος ἡδέως ἀσπά-
ζομαι καὶ ἡδέως προσαγορεύω. Δέομαι δὲ τιτ' ἀγίου Θεοῦ ἡμῶν ἵνα ἀπο-
λαύσῃ αὐτὴν τὸ πᾶν ὅς μοι ἐγὼ αἶτονσαν καὶ ἐθνιμοῦσαν μετὰ μακροβιότη-
τος καὶ ἐπιτεύξεως ὧν βούλει ἐν Π. ἐθμίᾳ ἀγίῳ καταθνήσκω· ἀμήν. Ἦλ-
θεν ὁ **Ἰωάννης** θυγίης· ἔλαβον τὴν ἡγεσίαν μοι αὐτῆς· ἐπιστολὴν μετὰ
τῶν πλήκων. Ἐργῶν τὴν ὑγίαν σε· ἐχάρην ὅλως ἐκινάσας τὸ κατέχον
με γέφος τῆς ἀθυμίας καὶ ἄκρας μου λύπης· δόξα τῷ ἀγίῳ Θεῷ. Ἐμοί-
ρασα εὐθὺς τὰς ἐπιστολάς σου ὅπου ἔδει· ἰδοὺ καὶ σήμερον μοιράζονται
τὰ ψοιάραρα κατὰ τὸ κατὰ τὴν σὴν σου καὶ περὶ τοῦτον μὴ ἔστω σοι φρον-
τίς. Τὰ γραφόμενα πάντα ἔργων καὶ θέλουν γίνῃ ὅλα κατὰ τὴν προστα-
γὴν σου. Σήμερον κράζω γραμματικὸν νὰ δώσω καὶ τὰ σημειώματα νὰ

γίνονται τὰ γράμματα ὥς δεῖ καὶ ἐλπίζω εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ γίνῃ κατὰ
ἐπιθυμίαν ὅπου νὰ στείλλωμεν τὸν **Ἰωάννην** ταχύτερον νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτήν.

Πολλὰ τεχνικὰ ἐπέκλειψες τὸν πατριάρχην ὅλον· καὶ γὰρ ἐξεχρυσώσας
αὐτοῦ τὴν κιβδηλότητα πάνυ ὁμῶς πονηρὰν φύσιν, εἰπέ τις τῶν σοφῶν,
μεταβαλεῖν οὐ ράδιον· τὰ ἐδειχνε εἰς τὰ κατὰ γὰρ καυχόμενος καὶ λέγων·
ἰδοὺ τί με ἔστειλεν ὁ ἅγιος Ἀρτῆς· ἀπὸ λόγου μας τὰ εἶχες κρυφὰ καὶ αὐ-
τὸς τὰ ἐθεάτριζεν· ἐσκανδαλίσθηκα δὲ κομμάτι καὶ διατὶ νὰ τὰ στείλλῃς
καὶ μάλιστα κρυφὰ μου, ἀμὴν τί νὰ κάμω· δὲν εἶνε δυνατόν νὰ νικήσῃ καὶ
νὰ ἀμαυρώσῃ τὸν πρὸς αὐτήν μου πόθον τόσοον μικρὸν σφάλμα τοῦ ἐμοῦ
γλυκυτάτου καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα κυρ Νεοφύτου. Τὴν ὥραν, ἀδελφέ, ὅπου
ἔδωσα τὴν ἐπιστολήν σου τῷ **μάλχα** [= τῷ πατριάρχῃ] παρόντες καὶ οἱ
ἀδελφοί, τοῦ εἶπα ὁρίσε, δεσποτὴ μου, καὶ ἐκείνου ὅπου φέρουν μετὰ ἑξῆς τὴν
ἐπιστολήν· ἔλεγον γὰρ πῶς σὲ φέρουν μετὰ ἑξῆς διὰ σὲ κάνουν πατριάρχην καὶ
πῶς εἶνε μετὰ τὴν εἰδήσιν μου· καὶ εὐθὺς μετὰ γεμάτον στόμα μου λέγει, ἐγὼ ἀπὸ
ταῦτα δὲν ἐξυπάζομαι, δὲν φοβοῦμαι ἐγὼ Ἀρτῆδες ἢ ἑξῆς· εὐθὺς ἀναπα-
καί· ἔνυξεν καὶ ἄλλη ἐπιθυμία τότε καὶ ἀπὸ λόγου εἰς λόγον τόσοον καυχᾶν ἐκά-
μαμεν, ὥς οὐδέποτε· πλὴν ἐγὼ δὲν τοῦ ἐκνευροῦσθαι· ἀλλ' αὐτὸς τόσα μου
εἶπεν ὅπου περισσότερα δὲν ἐβόλῃ· νὰ ἐπάγω εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου ἐφώ-
ναζε, καὶ οὕτως ἦλθον εἰς τὸ κελλίον μου· ἐκνευροῦσθαι ὁμῶς εἰς ἐν καὶ
τοῦ ἐμῆνυσαν οἱ ἀδελφοί νὰ παύσῃ ἀπὸ τῆς ἐκνευροῦσθαι καὶ ἀπὸ τῆς ἐκνευ-
ροῦσθαι τοὺς ἀδελφούς καὶ νὰ τοὺς προστάξω νὰ παύσῃ· καὶ ἐπὶ τῇ ἐκνευ-
ροῦσθαι τῶν ἀνερῶν γνώμης τῆς συνόδου, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὁμῶς ὅλα ἦτον φυ-
σίσματα τοῦ καλογέρον Χαλκηδόνη, διότι ἐκνευροῦσθαι κατ' ἐμοῦ ἐκνευρω-
μένος· τὸ δὲ αἴτιον ὅταν ἔλθῃ ὁ **Ἰωάννης** γράψω. Καὶ ἀπεκρίθη μὲν τοῖς
ἀδελφοῖς ὅτι ὁ θυμὸς μετὰ ἐπῆρε καὶ εἶπα ὅτι εἶπα, καὶ ἔτι ἔλθῃ εἰς τὸ στα-
σίδιόν του ἀπόψε — ἦτον τὰ ἐσπέρια τοῦ ἁγίου Νικολάου — τῷ δὲ μεγάλῳ
δραγουμένῳ ἐμῆνυσε καὶ τὸν ἐπαρκαλεῖ νὰ ἐλθῇ τῷ **Κυαγιάμπεϊ** νὰ στεί-
λῃ νὰ με σπύσῃ καὶ ἄλλα τοιαῦτα τὰ ὅποια μου τὰ ἐμῆνυσεν ὁ ἄρχοντας
πλὴν ἂς φλυνεῖ· ἐγὼ κάθημαι εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἡσυχάζω· μὴ μελαγ-
χολῆς περὶ τούτων, ὅτι τιποτα δὲν εἶνε· ἔνυξεν τὸ πρᾶγμα σήμερον ὅπου σοὺ
γράφω, καὶ διὰ τοῦτο σὲ τὸ ἔγραψα, ἀμὴν δὲν σου τὸ ἔγραψα διὰ νὰ μὴ
λυπᾶσαι· ἀμὴν τίποτα δὲν εἶνε· αὐτὰ παλαιὰ καὶ ἄλλα καινούργια· θαρρῶ
καὶ νὰ εἶναι αὐτὸ τὸ πρωτότερον. Μετὰ τοὺς ἀδελφούς καλὰ περιούμεν
καὶ μάλιστα ὁ ἅγιος ὁ **Μινυλῆνης**· ἐγὼ καὶ ἐπὶ γινώσκω καὶ μορτυρεῖ τὸ σφάλ-
μα του, καὶ εἶνε ὅπως διόλου κατὰ τὸν **μάλχα** μικρὸς ἐχθρός· ὁμῶς δι'
οἰκείαν ὠφέλειαν γινώσκω δὲ μόνον σιωπᾶν· ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τὸ καλὺτε-
ρον. Μετὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ φίλιτον κυρ **Ἰωάννην** [τὸν **Βιζύη**] δύο ἡμέ-
ρας καὶ νύκτας, αἰὶν τὴν ἡμέραν ὅπου ἦλθεν ὁ **Ἰωάννης** ἐγγεντίσαμεν
συνομιλοῦντες· τὰ κοινὰ σὰν καὶ ἐμὰ· τὴν πανιερότητά του ἔχω παρηγορίαν
εἰς τὰς θλίψεις μου, καὶ ἔτι εἶνε καλὰ. Γράψατε παρακαλῶ τῷ λογιωτάτῳ

κυρ **Σταύρω** πῶς τοῦ ἔγραψα γράμμα νὰ ἔλθῃ εἰς Θεσσαλονίκην νὰ πάρῃ
τὰ ἄσπρα του ἀπὸ τὸν **Τζάννιου** διότι τὸ καρὰβι ἐκεῖ πάγει νὰ πωληθῇ,
καὶ ταῖς ὁμολογίαις του ταῖς στέλλω μετὰ τὸν **Γιάννην**, καὶ ἔτι σοὺ στείλλει
τεσκερὲ ὅπου τοῦ ἔχω δοσμένον πῶς τοῦ κρατῶ τὴν ὁμολογία τῶν 70
γροσῶν αὐτοῦ τοῦ **Τζάνι**. Ταῦτα μὲν καὶ ἐγιναινοῦτε ἐν Κυρίῳ

Ὁ σὸς κατὰ πάντα **Καλλίνικος** [ὁ Ἡρακλείας]

ἀντιθ' **Δεκεμβρίου** σί'

Χρυσέ μου ὕστερα σὰς γράφω εἰς πλάτος· δὲν ἐβάσταξα εἰμὴ νὰ γρά-
ψω μετὰ τὸ χέρι μου καὶ νὰ σὰς γλυκοφιλήσω γλυκὰ γλυκὰ καὶ γράφω ὅτι
ὁρίζεις καπονλούμιτορ· ὁ **Βιζύης** ὁλος ἐδικός σας.

7

Τὴν Ὑμετέραν φίλην ἀγάπην ἐν φιλήματι ἀγίῳ περιτύσσομαι καὶ
ἀσπάζομαι καὶ ἡδέως προσαγορεύω. Ἰδοὺ, φίλτατέ μοι καὶ ἐν Χριστῷ πο-
θεινότητε καὶ λίαν ἀγαπητὴ πάντων ἀδελφῶν καὶ φίλων καὶ συγγενῶν καὶ
γνωστῶν, πάντα γέροντες κατὰ τὴν προσταγὴν αὐτῆς, δηλαδὴ καὶ τὰ γράμ-
ματα μετὰ τῶν φωτογράφιων ἐμὴν ἐστάθησαν ὥς ἔδει καὶ ὅπου ἔδει· αἱ καθαί-
ρέσεις, τὰ τῶν διαθηκῶν καὶ ἀφορισμῶν γράμματα καὶ τὰ ἄλλα ἐτελειώ-
θησαν ὅλα καὶ πέμπονται μετὰ τοῦ **Ἰωάννου** τοῦ παιδός, καὶ αἱ τῶν φί-
λων καὶ συγγενῶν ἐπιστολαί, μετὰ οὐ στέλλομεν καὶ ὀλίγον τζαῖ εἰς μετα-
χείρισιν. Ἐλάβομεν καὶ παρὰ τοῦ ἁγίου Φιλιππουπόλεως καὶ τὴν σκάτου-
λαν ἐκείνην· ἔχει ὥς λέγει μέσα ἄμυνλαις μικραῖς· τὸ κλειδὶ τὸ εἶχεν ὁ
παπᾶ Ἀθανάσιος καὶ τὸ ἔχασε λέγει· στέκει εἰς τοῦ λόγου μου διότι ὁ
Ἰωάννης δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ πάρῃ. Οἱ ἀδελφοί πάντες καὶ οἱ φίλοι σὲ
ἀσπάζονται· ἔχομεν μετὰ καὶ εἰρήνην καὶ φιλίαν, ἔτι εἶνε καλὰ ὅλοι οἱ
ἀδελφοί, πλὴν τοῦ τιμίου καὶ σεβασμίου γέροντος ὅστις ἐκνευρώθη· τὸ δὲ
αἴτιον διότι τὸν ἐξεσκέπασα· πάλιν αἰτία αὐτός· ὁμῶς ἔτι κενεῖται. Τὰ
μετὰ τῶν ἡμῶν καὶ τοῦ πατριάρχου εἰρήνευσαν· μέσον οἱ δύο ἐρμηνεῖς· μὴ
λογαριάζεις, ἀδελφέ· 11 ἡμέρας ἔκαμα τὸν κακιωμένον· ἔγερεις δὲ ὅταν βάλλω
τὸ πέτσιμα, καὶ δὲν ἄφησεν ἄνθρωπον ὅπου δὲν ἔβαλε λέγοντας τὸ
«ἐσφαλὰ, τὰ σκ. . . του ἔφαγε» καὶ ἄλλα τοιαῦτα· δύο τὰ αἰτία ὅπου ἔκα-
μαν καὶ εἰρήνευσαν· τὸ μὲν διὰ τὸ αἰδέσιμον τῶν ἡμερῶν, τὸ δὲ ὅτι ἐμπαί-
νει εἰς ὑποψίαν πῶς καὶ θέλομεν κάμει καὶ πάγει καὶ μᾶς ζημιώσῃ· πάλιν
καὶ τὸ τρίτον διότι ἔπεφτε εἰς ἐμένα κατάκρισις, πῶς ὁ πατριάρχης
ζητᾷ, παρακαλεῖ τὴν ἀγάπην καὶ ἐγὼ τὴν ἀποστρέφομαι. Καὶ λοιπὸν ἦλθεν
ὁ κυριότης **Κωνσταντῖνος** καὶ μετὰ ἐπῆρεν εἰς τοῦ μεγάλου δραγουμένου,

τοῦ συγγάμβρου του, ἔπειτα ἦλθεν ὁ πατριάρχης ἐκεῖ καὶ ἔγινεν ἡ δια-
λαγὴ καὶ εἰρηνεύομεν· λοιπὸν ἃ· εἰρηνεύσῃ καὶ ὁ νοῦς τῆς ἡμετέρας ἀδελ-
φότητος, διότι ἡ ἐξουσία, ἀφ' ὅτου ἔμαθε τὸ σκάνδαλόν μου ὅλον μὲ τὴν ἐν-
νοσίαν του εἶσαι. Κατηργήθη καὶ **Φιλόθεος**· **Οὐχίδος** καὶ πάλιν ἔγινεν ὁ
Ἰωάσαφ· ἔγινεν καὶ ὁ πορτάρης Διδυμοτείχου, ἐκείνου αἵφνης τοῦ ζῆν ἐκ-
μετρήσαντος. Ὁ Ἱεροσολύμων εἶνε εἰς· Ἀνδριανού, κέκεῖθεν μελετᾷ διὰ
τὴν Φιλιππούπολιν· ἔστειλα καὶ τὰ δοτάραχα ἐκεῖ καὶ τὴν ἐπιστολήν. Ἰδοὺ
ὁποῦ στέλλω καὶ τὰς ὁμολογίας τοῦ **κὺρ Μύρου** ἱατροῦ **μουλαῖμι**, καὶ πα-
ρακαλῶ νὰ τοῦ ταῖς στείλλετε μὲ ἄνθρωπον πιστὸν καὶ νὰ πάρετε τὸν τε-
σκερὲν μου ὁποῦ κρατεῖ, ἦγουν τοῦ ἔχω δοσμένον γράμμα πῶς τοῦ κρατῶ
ὁμολογίαν τοῦ **Τζάνου** καὶ . . . 700 γροσίων· καὶ αὐτὸν τὸν τεσκερὲ νὰ
τὸν πάρετε καὶ σχίσετέ τον καὶ στείλετέ τον εἰς ἐμέ· τοῦ προέγραφα νὰ
ὑπάγῃ εἰς Θεσσαλονίκην νὰ πάρῃ τὰ ἄσπρα του, ὅτι ἐκεῖ εἶνε τὸ γελιόνι
ἐκεῖ εἶνε καὶ ὁ **Τζάνος** καὶ ἐκεῖ ἃς πάγῃ νὰ πάρῃ τὰ ἄσπρα του, ὅτι ἐκεῖ
ὑπάγησαν ὅλοι οἱ χρεοφειλέται. Τὸν Ἀρμενόπουλον τὸν ἔχω κοινον ἀδελφὸν
καὶ πάλιν ἃς εἶναι τῆς μητροπόλεως Ἀρτης· καὶ ὁ ἐφέντης μας τὴν χαι-
ρετᾷ· ἔλαβε καὶ τὰ δύο αὐγοτάραχα· μὴ μᾶς λείψῃ τὸ γράμμα σας, διὰ νὰ
μὴ εἶναι μὲ τὴν ἐννοσίαν σας. Ταῦτα μὲν καὶ οἱ γρόιοι σου πολλοί. Ὅλα
σοῦ τὰ γράφει ὁ ἡμέτερος **κὺρ Ἰωάκειμος** (ὁ **Βιζύης**). Τὴν ἀνοιξὶν τὴν
ἀπαντιέχομεν ἢν Θεὸς διδεῖ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

αριθ' Δεκεμβρίου ιζ'

Ὁ ἡμέτερος κατὰ πάντα καὶ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† ὁ **Ἡρακλείας Καλλίνικος**

8

Ἀγαπητέ μοι καὶ ἐν Χριστῷ περιπόθητε ἀσπάζομαι αὐτὴν ἐν φιλή-
ματι ἁγίῳ. Μέχρι τῆς παρουσίας δὲν ἠμπούρεσα νὰ εὖρω ἄνθρωπον ἐρχό-
μενον εἰς τὰ αὐτόθι πιστὸν, ὁποῦ νὰ γράψω πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τὰ πολλὰ τῶν
κακῶν μου μερικὰ· μόλις δὲ αἵφνης σήμερον ἦλθεν ἕνας μπέις **Μουστα-
φᾶς** ὀνομαζόμενος, γιγαντιαῖος ἀνὴρ, ὅτι ἦλθε παρακληθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου
Βελλᾶς νὰ μὲ ἀνταμώσῃ ὅταν περῶ, καὶ τὸν ἀντάμωσα τώρα ὁποῦ κατα-
βαίνει κάτω· καὶ δι' αὐτοῦ γράφω σοι τῷ φιλιότητι μοι καὶ σεβασμῷ γέ-
ροντι, πρῶτον μὲν ὅτι δι' εὐχῶν αὐτῆς θγιαίνω τῷ σώματι κατὰ τὸ παρόν,
ἐπέρασα δὲ καὶ ἐδῶ τὸν κανόνα μου· σχεδὸν ἕκαμα ἄρρωστος 40 καὶ 50

ἡμέρας· ἐξητήσαμεν τότε ὅταν πλέον ἐκινδυνεύσαμεν εἰς θάνατον ἀπὸ
ἀπουσίαν ἱατρῶν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ κοιταχθοῦμεν, ἀλλὰ
δὲν μᾶς τὸ ἐσυγχώρησαν οἱ πατέρες· ὅχι τόσο ὁ προεστὴς, ἀλλὰ **Νικαίας**
καὶ **Νικομηδείας**· ἔχουν καὶ τὸν **Χαλκηδόνος** σὺν τῷ **Βαρνί**. Ὁ προεστὴς
μᾶς γράφει συνεχῶς καὶ μᾶς δείχνει ἐν ὄρκῳ φιλίαν, μόνον αὐτοὶ δὲν τὸν
ἀφίνουν. Ἀρτης καὶ Ἡρακλείας καὶ Μιτυλήνης νὰ μὴν ἀκούσουν· παρηγοῖα
συνοδικῶς κανχῶνται λέγοντες, ἐν ὅσῳ ζῶσιν αὐτοὶ τὴν Πόλιν Ἀρτης καὶ
Ἡρακλείας δὲν τὴν βλέπουν· εὐρῆκαν μέσον τῶν κακῶν τους θελημάτων
τὴν κτίσιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ μὲ τὴν πρόφασιν αὐτὴν κάμνουν, ὅτι θέ-
λουν· αὐτοὶ πέρουν, αὐτοὶ δίδουν· τὸν προεστῆτα τὸν λέγουν κάτ' ἐκ κάτω
καὶ κάθεται, οἰκω καὶ οἰκώνεται· ἀλληλένδετοι ἀδιασπάστως καὶ ἀλλήλοις
ἀσύμφωνοι, πλὴν καθ' ἡμῶν συνεσιγμένοι. Ταῖς προάλλαις Ἰανουρίου
κζ' ἔκαμαν τὸν προεστῆτα καὶ ἄκοντα καὶ μᾶς ἔγραψεν ἐπιστολήν ἰδίαν καὶ
μᾶς ἔστειλε μὲ σὰν γράφωντάς μας νὰ φυλαχθῶμεν καὶ μὴν ὑπάγωμεν
εἰς τὴν Πόλιν χωρὶς εἰδήσεως τῆς παναγιότητός του καὶ τῆς συνόδου διότι
παθαίνομεν τὰ ἀνίατα· σχεδὸν ὥσῃν τὰ περυσινὰ καὶ μείζονα· ἀπεκρίθημεν
τό, ὁρισμός σας καὶ ἡσυχάσαμεν ἄχρι τοῦ νῦν· μᾶς ἀπεκρίθη μετὰ χαρᾶς
καὶ εὐχαριστεῖ ἡμῖν πῶς ἐφυλόξαμεν τὴν προσταγὴν του· ὕστερον δὲ μετὰ
μερικῶς ὑμῶν παρὼν ταῦτα ὁ πολύχρονος **Χάνης**, ὅτι ὁ πατριάρχης μᾶς
ἐμπόρευεν τὸν παγεμόν μας, ἔγραψε εἰς τὴν Πόρταν καὶ εὐθὺς ἔγινεν ὁρι-
σμός διὰ μεσιτείας του δι' ἡμᾶς ὅτι νὰ ἀπέλθωμεν εἰς τὴν Πόλιν ἀνεμπο-
δίστως καὶ ὅσον θέλομεν νὰ καθήσωμεν ἐκεῖ καὶ νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ
ὅταν θέλωμεν, καὶ κοντολογίης νὰ εἰμεσθεν ἀνεμπόδιστοι ἀπὸ κα-
νένα καὶ εἰς τὸν παγεμόν μας καὶ ἐρχομόν· τὸν ὁποῖον ὁρισμὸν μᾶς
τὸν ἔστειλεν ἡ γαληνότης του ἐδῶ εἰς **Ραιδεστόν** καὶ μᾶς ἔγραψε
κρόλα ὅτι νὰ ὑπάγωμεν ἀνεμπόδιστως καὶ νὰ περάσωμεν ἀπὸ ἐκεῖ νὰ μᾶς
ἐφοδιάσῃ μὲ γράμματά του καὶ μὲ ἄνθρωπόν του νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν
Πόρταν νὰ προσκυνήσωμεν τὸν **Βατάχον** καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸ κονάκι μου·
ἐγὼ δὲ διὰ νὰ μὴν δώσω ὑποψίαν καὶ διὰ νὰ φυλάξω τὸ ἱερεῖο τοῦ προεστῆ-
τος καὶ διὰ νὰ εὐγάζω τὸν ψευδολόγον καὶ κακοδικαίως ψεύστην, ὅστις
ἔλεγε συνοδικῶς, ὅταν ἔμαθε πῶς μελετῶ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Πόλιν, πῶς ὁ
Ἡρακλείας ζητᾷ νὰ ἔλθῃ· τέτοια ἐφλυάρε· δι' αὐτὰ ὅλα καὶ διὰ τὸ ἀσκαν-
δάλιστον, νὰ εἰπῶ ἔτι, δὲν τὸ εὖρηκα εὐλογον νὰ ὑπάγω εἰς τὴν πόλιν,
ἀλλ' ἐκατέβην εἰς τὸ **μοναστήριον τοῦ Ξεροῦ** καὶ ἐπροσκύνησα, ἐγλέντισα
ἐκεῖ ἕως τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὰ ἐσπέρια ἦλθον ἐδῶ εἰς τὸ **Ραιδεστόν**
εἰς τὸ κονάκι μου καὶ ἐώρτασα τὸ διπλοῦν τῆς ἐορτῆς. Ἐγραφα δὲ τῷ προε-
στῆτι γράμμα καὶ τοῖς φίλοις ὅταν ἦθελα νὰ καταβῶ εἰς τὸ ἅγιον μοναστή-
ριον λέγωντας, νὰ ὁποῦ μὲ ὅλον ὁποῦ ἔχω ὁρισμόν, πλὴν δὲν ἔρχομαι εἰς
Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ μὴν θαρρεῖτε πῶς ὀρέγομαι νὰ ἔλθω· καὶ διὰ

νὰ φράξω τὰ στόματα ἐκείνων ὁποῦ μᾶς κατηγοροῦσιν ἀδίκως, καὶ τὸ ἐχάρηκαν οἱ φίλοι μας αὐτὸ ὁποῦ ἔκαμε καὶ δὲν ἐπῆγα. "Εγραψέ μοι δὲ καὶ ὁ πατριάρχης εὐχετικῶς πῶς ἐφύλαξα τὴν τιμὴν του καὶ τὸν λόγον του καὶ δὲν ἐπῆγα, καὶ πῶς μᾶς ἀγαπᾷ, καὶ ἄλλα τέτοια καὶ ἔχει τὴν ἐννοίαν μας, καὶ εἰς ὀλίγον μᾶς δίδει ἄδειαν ὅμως αὐτοὶ ποτὲ δὲν τὸν ἀφήνουν, ἀλλὰ μαίνονται κατ' ἐμοῦ καὶ σοῦ ἴλε κατ' ἐμοῦ τὸ μίσος τους καὶ ἡ μάχη τους εἶνε ἄσπονδος. Τώρα, ἀδελφέ, ποῖος ἡμπορεῖ νὰ τὰ ὑποφέρῃ αὐτά; νὰ τὸν ὀρίζῃ ἕνας τρελονικαῖας καὶ νὰ κάμνῃ εἴ τι θέλει καὶ καθὼς θέλει καὶ νὰ φέρῃ ἄνω καὶ κάτω τὸ πᾶν. Ὁ πτωχὸς ὁ Θεσσαλονίκης ἔγραψε πολλάκις καὶ ἐπαρακάλεσεν καὶ ἔταξεν καὶ ἱκανὰ τῷ προσεστώτῳ διὰ νὰ τοῦ δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ ἔλθῃ, καὶ ὁ προσεστὼς ἔστεργε διὰ νὰ τὰ πάρῃ τὰ ἱκανά, ἀμὴ αὐτοὶ τὰ ἀνέτρεψαν ὅλα καὶ τὰ ἐμπόδισαν, μὲ τὸ νὰ ἡξεύρουν πῶς δὲν εἶναι μὲ αὐτοὺς καὶ τοῦ ἔγραψαν (ἦτοι ὁ προσεστὼς ἀναγκασθεὶς παρ' αὐτῶν) νὰ καθίσῃ νὰ μὴν ἔλθῃ, ὅτι παιδεύεται ὁμοίως καὶ τὴν πανιερότητά σου καὶ ὅσους γνωρίζουν πῶς δὲν εἶναι ἀπὸ μέρος των δὲν τοὺς θέλουνσι, τὸν Μαρωνας, τὸν Πισσιδίας, τὸν Μιτυλήνης, τὸν Χίου καὶ ἄλλους. Τώρα ἄλλῶς δὲν γίνεται τοῦτο, παρὰ ἐστοχάσθηκα νὰ γίνῃ ἕνα φερμάνι (καὶ γίνεται μὲ τὸ χέρι τοῦ Λάνι ὅτι μοῦ τὸ ἔταξε νὰ τὸ κάμῃ) μυστικὰ ὅτι ὁ δεῖνας καὶ ὁ δεῖνας κατόνομα οἱ μητροπολίται ἀφ' ὧν ἡμεῖς τὴν πόλιν ἀνεμποδίστως διὰ νὰ ἰδοῦν τὸν λογαριασμὸν τοῦ κεσοχανά μὲ τοὺς βεκήλιδες, οἱ ὅποιοι τώρα τρεῖς χρόνοι πέρνουν καὶ δίδουν καὶ ἔκαμαν τόσα μεστράφια νὰ ἰδοῦμεν τί τὰ ἔκαμαν τὰ ὅσα ἐσύναξαν ἀπὸ ὅλον τὸν κεσοχανέ καὶ ὅταν γίνῃ αὐτὸς ὁ ὀρισμός, τότε τοὺς πέρνει ἡ κατάρα σου. Διὰ δὲ τὸν προσεστώτα νὰ μὴν εἰποῦμεν τίποτα ἄλλην λατρεῖαν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται, διότι ἐκυρίευσαν τὸ πᾶν δύο τρία κνόδαλα. Ὁ Ἱεροσολύμων ἦλθεν εἰς τὰ τελευταῖα, πλὴν τώρα ὑγίανεν ἦλθε καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Καισαρείας πῶς ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ πῶς σὰς ἄφησε χρόνους, καὶ πῶς ἔγινεν ὁ ἡμέτερος **Τυρολόης** δὲν σὰς λανθάνει, ὅστις ὑπάγει καὶ εἰς τὴν Καισάρειαν ἐχειροτόνησε δὲ Τυρολόης τὸν διάκονον τοῦ Καισαρείας καὶ ἀνεψιὸν ἐκείνου, τὸν ἀδελφὸν τοῦ **λατροῦ Γιαννάκη** ἀνεψιοῦ τοῦ μακαρίτου **Γαβριήλ**. Μετὰ τὴν ἀθώωσίν μας πρὸ τοῦ καταβῶ ἐδῶ εἶχον ἀνταμῶσει τὸν Ἱεροσολύμων καὶ μοῦ ἀνέφερε διὰ τὴν πανιερότητά σου, πῶς τοῦ ἐγράψατε νὰ σὰς πάρῃ ἄδειαν διὰ νὰ ἔλθῃτε εἰς τὴν πόλιν, καὶ μοῦ ἔλεγε, τοῦτο λέγει εἶνε ἀδύνατον. Κατὰ τὸ παρὸν νὰ τὸ στέρξουν αὐτοὶ καθὼς εἶνε, καὶ δὲν γίνεται, ἀλλ' οὔτε τὸ ἀναφέρω μοῦ ἔλεγε. Μετὰ τὴν λαμπρὰν πρὸ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, Θεοῦ διδόντος, θὰ ὑπάγω ἀπ' ἐδῶ εἰς Ἡράκλειαν νὰ κάμω τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἂν μᾶς δώσουν ἄδειαν (πλὴν δὲν τὸ πιστεύω) ὑπάγω ἕως εἰς τὴν Πόλιν ὁποῦ ἔχω χίλιας δουλιᾶς νὰ ἰδῶ καὶ μετὰ

μῆνα τὸ πολὺ γυρίζω, ἂν ζήσω, διότι τὸν Αὔγουστον θέλω νὰ εὔγω εἰς τὴν ἐπαρχίαν δι' εὐχῶν σου εἰδὲ καὶ δὲν μᾶς ἀφίσουν γυρίζω ἀπὸ Ἡράκλειαν μετὰ τὴν ἐορτὴν πάλιν ἐδῶ. Γράμμα σας καρτερῶ εἰς πλάτος καὶ διὰ τὴν υγείαν σας καὶ διὰ τὰ γεγραμμένα ἀπόκρισιν μὲ σίγουρον ἢ διὰ τοῦ Βελλᾶς, ἢ δι' ἄλλον τινός, ἢ μὲ τὰ μενζήλια μὲ ἄνθρωπον σίγουρον ἢ ἐδῶ μᾶς τὸ δίδει, ἢ ἂν λείπομεν τὸ ἀφίνει τῷ ἐνταῦθα οἰκονόμῳ **παπᾶ Γιαννάκη**, ἢ εἰς τὴν Πόλιν μὲ ἐπανωγραφὴν εἰς ἄλλον πιστὸν ἢ εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς δραγουμάνους καὶ συγγάμβρους καὶ μᾶς τὸ στέλλουν, ἢ ὅπου σὰς βολέσει. Ταῦτα μὲν ἐν βίᾳ διότι φεύγει ὁ μπεῖς καὶ καλὴ ἀντάμωσις μετὰ μακροβιότητος.

ἀψκα' Μαρτίου κέ'

Ὁ σὸς Καλλίνικος

9

Ἡλθον, ὡς οἶδας, καὶ δὲν σὰς ἴδον, διὰ τὴν περίστασιν τοῦ διάκου μου ἀγκαλιὰ καὶ νὰ εἶνε ἡμέραι πολλαί, καὶ στοχάσου, φίλτατέ μοι ἐν Κυρίῳ, πόσῃ λύπῃ ἔλαβον, καὶ τοῦτο ἐξ ἁμαρτιῶν μου. Σήμερον σὰς ἀφίνω ὑγίαι καὶ πιστῶς δι' ἀπαρίσσειν ὁ δὲ Θεὸς τῶν ἀπάντων νὰ μᾶς κατενοδοῦναι καὶ εὐχῶν σου εἶναι καὶ πάλιν νὰ ἔλθωμεν νὰ σὰς εὐρωμεν υγιεῖς καὶ καλῶς ἔχοντας καὶ κατὰ πάντα εὐθύμους ὅταν εἰς τὸν μακαριώτατον Ἱεροσολύμων ὀρίσητε προσκύνησόν μοι διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἁγίου Λαμαλῶν καὶ αὐτὸς παρακαλῶ ἂν εἶνε ὀρισμός της νὰ τελειώσῃ ὡς προέγραψα ὑμῖν. Πρῶτον μὲν λέγω καὶ παρακαλῶ νὰ σὰς βλέπω καὶ νὰ σὰς ἀκούω καὶ νὰ σὰς ὀνομάζω ἅγιον Ἀρτῆς καὶ ὕχι πρῶτον δεῦτερον δὲ μετὰ τὸν προορισμένον ὑπ' αὐτῆς ἂν εἶνε δεῦτερος καὶ πρῶτον ὁ ἅγιος Λαμαλῶν διὰ τὰ πολλὰ περιστατικὰ τοῦ ἀνδρός μετὰ τὰ Φῶτα σὺν Θεῷ ἁγίῳ, ἂν ζήσω, ἔρχομαι. Ταῦτα μὲν καὶ οἱ χρόνοι πολλοί. Μὲ τὴν στραβὴν τί ἀπέκαμα, ἃς σὰς τὸ εἶπῃ ὁ ἅγιος Δέρκων τὴν σὴν ἀγάπην ἐν φιλήματι ἁγίῳ ἀσπάζομαι

Ὁ ἡμέτερος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς

Καλλίνικος

Ὁκτωβρίου κς' [1722]

Τὴν σὴν ἀγάπην καὶ αὐθις ἠδέως προσαγορεύω. Ἰδοὺ ὁ ποθοῦμενος οὖν Θεῷ ἔρχεται· καὶ λοιπὸν ὥραις καλαῖς. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ κατενθύνῃ τὰ μελετώμενα παρ' ὑμῶν καὶ νὰ ἔλθουν εἰς καλὴν ἔκβασιν καὶ νὰ χαίρουν τὸν διάδοχον νὰ ἔχῃς καὶ μισθὸν διὰ τὸν ἀγαθὸν ἐργάτην ὅπου ἐξελέξω εἰς τὸν μυστικὸν ἀμπελῶνα τὸν παρ' αὐτῆς γεωργηθέντα ἐν πολλῷ καμάτῳ καὶ ἰδρῶτι· περὶ τοῦτον δὲ νὰ τὴν γράφω καὶ νὰ τὴν παρακινῶ καὶ νὰ τὴν παρακαλῶ καὶ νὰ τὴν ἀναγκάζω περιττὸν μοι δοκεῖ, ὡς οἴκοθεν ἔχων τὸ ἐνδόσιμον καὶ μόνον τοῦτο λέγω· Κύριος ὁ Θεὸς νὰ κατενθύνῃ τὸν σκοπὸν καὶ νὰ ἔλθουν ὅλα δεξιὰ καὶ καλὴ ἀντάμωσις. Τὰ κονφέτα μου νὰ μοῦ κρύψῃς· καὶ αὐθις ὑγιαίνουσ μοι· προχθὲς σὰς ἔγραψα διπλῶς.

αψκβ' Δεμεμβρίου κ'

Ὁ σὸς Καλλίνικος

11 ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Τὴν ὑμετέραν σεβασμίαν πανιερότητα ἐν ἀπλῷ καὶ ἀγίῳ φιλήματι ἀσπάζομαι. Ἐλαβον τὸ ὀλιγόστιχον αὐτῆς καὶ πολυέραστον ἔμοι γράμμα σου καὶ πνευματικῆς ἐπλήσθην χαρᾶς· ἔγνων δὲ καὶ τὰ ἀρετῆς γέμοντα ἐν αὐτῷ γεγραμμένα· καὶ ἄλλο δὲν λέγω, παρὰ ὁ Θεὸς νὰ ἀξιῶσιν καὶ τοιαύτης χάριτος καὶ μακαριότητος, ἥτις ἐστὶν ἡ ὄντως καὶ μακαρία ζωὴ. Τὰ καθ' ἡμᾶς φέρονται ὡς φέρονται, ἀλλ' εὔχου ἵνα τραπῶσιν εἰς τὸ κρεῖττον· καὶ γὰρ πολλὰ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη καὶ μάλιτα ἐν τόπῳ ἀγίῳ· ἀλλὰ δεόμεθα αὐτῆς ἵνα καὶ αὐθις λύσῃ τὴν σιωπὴν καὶ γράψῃ ὑμῖν τὴν ὑγίαν της, συνάμα εὐχαῖς ἐθάσι· δώοι δὲ αὐτῇ ὁ Κύριος κράτος κατὰ πάντων τῶν ἐναντίων καὶ αὐξήσιν ἀρετῆς καὶ τελειότητος καὶ ἐπίτευξιν τῶν ἐν Χριστῷ αὐτῆς ποθουμένων· ἀμήν.

Ὁλος ἡμέτερος καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀγαπητὸς ἀδελφός

[ὁ Ἡρακλείας Καλλίνικος]

αψκγ' Ἰουνίου α'.

Τὴν ὑμετέραν φίλην μοι πανιερότητα ἠδέως προσαγορεύω. Τέλειον μῖσος ἐμισήσας με, ἐν' οὕτως εἶπω κατὰ τὸν μακάριον Δαυὶδ, ἀδελφέ· ἦλθεν ὁ προηγούμενος κενὸς τῶν σῶν γραμμάτων· ἦλθεν ὁ κύρ **Ἱερόθεος** καὶ τὸς· τόσον μόνον δὲν μᾶς ἐχαροποίησαν ἀναγγελλαντες τὴν ποθουμένην μοι αὐτῆς ὑγίαν· ὅμως εἰς ἄλλους φίλους εἶχον ἐπιστολὰς σας· τὸ ὅποιον ἐπεὶ ἔκαμε νὰ λέγω, ὅτι ἐμισήθην παρ' αὐτῆς· ἔχω δὲ μίαν παρηγορίαν· ὅτι ἐλπίζω νὰ οἶς ἴδω ἐν σώματι, ὡς τεκμαίρομαι, εὖ μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Ἡρίστευσεν ὡς λίαν ὁ λογιώτατος **Ἱερόθεος** κατὰ τοῦ ἀμεθόδως φιλοσοφοῦντος κακομεθοδίου· ἀπεδείχθη ὡς γελοῖον πεζόμενον ἐν μέσῳ τῆς ἱερᾶς συνόδου· αὐτὸς ἰδίαις χερεῖς παρέδωκε τὰ ἐαυτοῦ ἐβδελυγμένα τετράδια τῷ Ἡρακλίῳ· πέμπονται δὲ καὶ γράμματα ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, ἵνα παύσωνται τοῦ μαθητεῦν τοὺς ἐκείνου ἀκροατάς, πολλῷ μᾶλλον αὐτοῦ.

Διὰ ἕνα σταυρὸν πολλὰ ἐξαίρετον παρακαλῶ τὸν πανοσιώτατον προηγούμενον κύρ **Διονύσιον** νὰ παραγγείλῃ νὰ μᾶς φτιάσουν ὅπου ἄλλος νὰ μὴν εἶνε διὰ νὰ τὸν ἐγκοσμήσω, ὅχι μεγάλῳ ἀφίνῳ ἐπιστάτην τὴν ὑμετέραν τελειότητα τὴν μὴν δὲ καταβαλῶ κανένα καμηλαύχιον· παρακαλῶ δὲ καὶ **Διομήτην** νὰ ἴδωμεν. Ταῦτα μὲν καὶ οἱ χρόνοι σας πολλοί· τὸν προηγούμενον ὑμέτερον ἀσπαζόμεθα· τὸν σταυρὸν νὰ μὴ ξεχάσῃ· ὡς εἶναι καὶ ἐναρέτου ἀνδρὸς δούλευσις.

αψκγ' Νοεβρίου κζ'

Ὁ ὑμέτερος κατὰ πάντα καὶ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός

Ἡρακλείας Καλλίνικος

Τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἐν φιλήματι ἀγίῳ ἀσπάζομαι καὶ ἠδέως προσαγορεύω· δέομαι δὲ τοῦ ἀγίου Θεοῦ ἵνα ὑγιαίνῃ ἡ ὑμέτερα πανιερότης καθ' ἐκάτερον τὸν ἄνθρωπον, ἐπαπολαύσοι δὲ καὶ τὸ παρὸν μου αὐτὴν εὐθυμουῖαν καὶ εὐφραινομένην θυμηδίᾳ, πνευματικῇ. Ἐλαβον τὴν τιμίαν σου ἐπιστολήν καὶ ἐχάρην διὰ τὴν ὑγίαν σου, ἣν καὶ χαρίζοιτο αὐτῇ τὸ θεῖον ἐπὶ μήκιστον, καὶ ἀνερόχλητον ἐκ παντοίων καιρικῶν πειρατηρίων τῶν ἐναντίων· ὑγιαίνω καὶ γὰρ δι' εὐχῶν ὑμετέρων. Τὸν ἱερομόναχον ἀπαξ μόνον εἶδον ὅταν μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν σας εἰς τὸ κονάκι εὐρεθεῖς τοῦ ἀγίου Χαλκηδόνης· εἶπέ μοι πῶς ἔχει καὶ εἰσωκαμηλάνχον, ἀμὴ πλέον δὲν

ἦλθεν· ἂν ἔλθῃ δὲ καὶ γυρεύσῃ καὶ ἐπιστολήν, ὅπου γράφετε νὰ τοῦ δώσω διὰ τὸν ἅγιον Γοτθίας, δώσω· τὸν πανοσιώτατον προηγούμενον κὺρ **Διονύσιον** ἀσπαζόμεθα ἐν Κυρίῳ· τὸν τίμιον σταυρὸν προσμένω, οὗ καὶ τοῦ κόπου τὴν τιμὴν καταβαλὼ ὅπου με γράφετε. Πέμπω τὰς κουντούρας καὶ ἐν γαβανόζι γλυκύτατον χαδιάρι, στέλλουν καὶ ἄλλοι, ἀμὴ ὅχι τέτοιον, ὅμως ὀλίγον. Ταῦτα καὶ τὴν παρακαλῶ μὴ ἐπιλήσοι μου ἐν ταῖς πρὸς Θεόν σου ἐντεύξεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστολῆς αἰδεσίμου αὐτῆς ἐνίοτε μὴ μᾶς ὑστερήσῃς· οἱ δὲ χρόνοι σου πολλοὶ καὶ σωτήριοι. Μὴν ξεχάσετε παρακαλῶ πολλὰ διὰ τὸν Μεταφραστὴν εἰς τοὺς 12 μῆνας μήπως καὶ εὔρητε αὐτοῦ πονθενὰ νὰ τὰ ἀγοράσωμεν· μεγάλην χάριν τὸ γνωρίζω. Τὸν ἅγιον πρῶν **Μελετίου** ἀσπαζόμεθα δι' αὐτῆς ἐν Κυρίῳ.

αψκδ' Μαῖου η'

Ὁλος ὑμέτερος καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀδελφὸς ἀγαπητὸς

Ἡρακλείας **Καλλίνικος**

14

Τὴν ὑμέτεραν ἀγάπην ἐν φιλήματι ἀγίῳ ἀσπάζομαι. Ἐν βίᾳ πολλῇ γράφω, ἀδελφέ, καὶ συγχώρησόν μοι δι' ἐκείνων σου ἁγίων ἐπαίμων κατὰ πιν γράφω πλατύτερον καὶ ἀποκριθῆσονται ἐν πάσιν αἰς καὶ ἔργα σου μόνον κατὰ τὸ παρὸν τῇ γράφῳ καὶ τὴν παρακαλῶ νὰ δώσητε τοῦ **πρῶην Τορενόβου κὺρ Ἰωσήφ** γρόσια πεντήκοντα καὶ γράφατέ μου ἐδὼ νὰ τὰ δώσω τῷ ἀγίῳ Ρογῶν ἢ ὁποῖφ ἄλλῳ ὀρίζετε· καὶ υγιαίνετε. Διὰ τὸν Μεταφραστὴν εἰς τοὺς 12 μῆνας μὴ ξεχάσητε νὰ μᾶς εὔρητε με τὴν πληρωμὴν τῶνε.

αψκε' Μαῖου ζ'

Ὁλος ὑμέτερος καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

Ἡρακλείας **Καλλίνικος**

15

Τὴν ὑμέτεραν ἀγάπην ἐν φιλήματι ἀγίῳ ἀσπάζομαι καὶ ἡδέως προσαγορεύω, δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἵνα διαφυλλάτῃ αὐτὴν ἐν υγείᾳ καὶ χαρᾷ μετ' ἐπιτεύξεως τῶν ἐν Χριστῷ αὐτῇ καταδυμίων. Τὴν τιμίαν αὐτῆς ἐπιστολήν ἔλαβον καὶ ἐχάρην διὰ τὴν υγείαν σου· υγιαίνω καὶ γὰρ δι' εὐ-

χῶν σου ἀγίων. Τὰ καθ' ἡμᾶς, ἥτοι τὴν κατάστασιν τοῦ κοινοῦ θέλει σᾶς τὴν διηγηθῇ διὰ ζωσῆς φωνῆς ὁ ἅγιος Ρογῶν, ἐπειδὴ διὰ γράμματος εἶναι δύσκολον· ἀμποτες, ἀδελφέ, ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώσῃ τέλη ἀγαθὰ δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων, ὅτι ἡ παροῦσα κατάστασις ἡμῶν ἥτις δὲν τὴν λανθάνει, ἀφορᾷ εἰς τέλος οὐκ ἀγαθόν· διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὸν Θεόν νὰ μᾶς ἐλεήσῃ καὶ νὰ μᾶς φωτίσῃ νὰ ἐκλέξωμεν τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μας. Ἀδελφέ, μάρτυς ὁ Θεός, πολλὰ βαρεμένος εἰμαι, ἀμὴ τί νὰ κάμω ὅπου εὐρίσκομαι εἰς χρέος πολὺ· σὲ μακαρίζω, ὡς οἶδεν ὁ Κύριος, καὶ σὲ καλοτυγχίζω, ἀγκαλὰ καὶ αὐτοῦ δὲν εἶσθε χωρὶς ἐνοχλήσεις· ἀλλὰ κἂν εἶνε πρόξενοι τοῦ μακαρισμοῦ καὶ ὅχι ὥσάν ταῖς ἐδ:καῖς μας, αἱ ὁποῖαι προξενοῦν ζημίαν καὶ ψυχικὴν καὶ σωματικὴν. Διὰ τὸν τυπογράφον ὅπου μᾶς γράφετε νὰ τοῦ δείξωμεν τὰ στοιχεῖα ὅπου μᾶς ἐστείλατε, δὲν εἶνε ἐδὼ εἰς Κωνσταντινούπολιν· δὲν ἤξεύρω εἰς ποῖον τόπον ὑπάγει. Καὶ διὰ νὰ μάθωμεν ποῦ εὐρίσκεται σᾶς τὸ γράφωμεν. Μὴ μᾶς ξεχνᾶς εἰς τὰς ἱερὰς σου προσευχὰς παρακαλῶ ἐνθυμήσου καὶ διὰ τὸν Μεταφραστὴν, ὅπου σᾶς προέγραψα, νὰ μᾶς εὔρητε αὐτοῦ εἰς τοὺς 12 μῆνας· ἔχω ἐγὼ τὸν Σεπτέμβριον ἐδὼ γράφε μακαρακαλῶ τὰ κατ' αὐτὴν· καὶ οἱ χρόνοι σου πολλοὶ καὶ σωτήριοι. Διὰ παραμικρὰν ἐνθυμήσιν στέλλομεν ἕνα βαρέλι γεμάτο μονορούνα καὶ ἑλπίαν καὶ πρὸς τὴν χαρῇ μετὰ τινων πατέρων. Ἡξεύρω πως ὁ ἐπισκόπος δὲν εὐρήκει νὰ σᾶς φέρῃ, διὰ τοῦτο νὰ τὴν δεχθῇτε, καὶ συμπάνθιον. Ὁ ἐφέντης μας σᾶς ἀκριβοχαιρετᾷ, φουντούκια ζητᾷ τὰ αὐτόθι.

αψκε' Ἰουνίου δ'

Ἡρακλείας **Καλλίνικος**

16

Τὴν σὴν εὐλάβειαν μετ' αἰδοῦς ἀσπάζομαι.

Ἐλαβον τὴν τιμίαν σου καὶ ἐπιπληκτικὴν ἐπιστολήν καὶ ἐχάρην μὲν διὰ τὴν υγείαν σου, ἐλυπήθην δὲ ὅπου ἀδίκως κατηγορούμεθα παρ' αὐτῆς καὶ ἐγκαλούμεθα ὡς καταφρονηταὶ φίλων τοιούτων καὶ φιλίας τοσαύτης, ὅπερ μὴ γένοιτο ἐν ἐμοί, τοιούτον ἐγκλημα. Ἐγὼ, ἀδελφέ, πολλάκις σᾶς ἔγραψα, ἀλλ' ὅταν λάβωμεν ἐπιστολήν σας εὐθὺς ἀποκρινόμεθα, μόνον δὲν εἶναι παράδοξον νὰ παθαίνουν τοιαῦτα οἱ ἡσυχασταί, διότι διάφορος ἡ πάλῃ τοῦ δυσμενοῦς· ὅμως ἔχουν καὶ ἄλλο καλὸν οἱ φιλέρημοι νὰ συγχωροῦν πάντοτε καὶ εὐκόλως τοῖς πταίοισι· διὰ τοῦτο θέλει μᾶς συγχωρήσῃ διὰ τὸ τοιούτον ἁμάρτημα, ἢ ἐξ ἀγνοίας γέγονεν ἢ συμπάθης αὐτῆς καλοκαγαθία. Τὰς βρακοζώνας ἰδοὺ ὅπου ταῖς στέλλομεν, αἱ ὁποῖαι γεγόναν

οὕτως· καὶ ἄμποτες νὰ σᾶς ἀρέσουν. Ἐλάβομεν καὶ τὰ λεπτοκάρνα, τὰ
ὅποια ἐμοιράσαμεν καὶ τῷ ἐφέντῃ καὶ ἄλλοις παισὶ. Τὸ καμηλαύχιον ὅπου
μᾶς ἔστειλες μετὰ τὸν **Γιανίτζαριν** ἦτον διὰ μικρὸν παιδί, τὸ
ὅποτον ὡς ἄχρηστον ἡμῖν ἐδώσαμεν ἄλλῳ. Ὁ Μαρμαρινὸς ἦλθεν ἐδώ, τὸν
ὅποτον διορθώνουν διὰ τὰ εἰρηγενέση. Ταῦτα μὲν καὶ οἱ χρόνοι σας ἀγαθοὶ
καὶ σωτήριοι.

αψκε' Ὀκτωβρίου α'

Ὁ σὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Ἡρακλείας **Καλλίνικος**

† ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ